

**Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm
2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību
virzieniem”**

Saturs

<i>Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas</i>	3
1. Ievads	4
2. Darba tirgus situācija	5
2.1. Makroekonomiskā situācija	5
2.2. Nodarbinātība un bezdarbs	6
2.3. Reģistrētais bezdarbs	8
2.3.1. Reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars sadalījumā pēc izglītības	10
2.3.2. Aģentūrā darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas	12
3. 2010.gadā Aģentūras īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū	15
3.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve	15
3.2. Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām.....	18
3.3. Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām.....	21
4. 2011.gada darba tirgū pieprasīto profesiju un tām nepieciešamo prasmju prognozes	22
4.1. Darba tirgus prognoze 2011. gadam	22
4.2. Īstermiņa darba tirgus prognožu izstrādes mehānisms.....	24
4.3. ES prognozes par darba tirgus attīstību	25
4.4. Apmācību komisijas vērtējums par darba tirgus pieprasījuma izmaiņām 2011.gadā.....	28
4.5. Nozaru asociāciju prognozes par darba tirgus pieprasījuma izmaiņām 2011.gadā	30
5. Priekšlikumi darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānisma un apmācību pilnveidei	33
5.1. Pāreja uz kuponu sistēmu bezdarbnieku apmācībā.....	33
5.2. Karjeras konsultāciju sniegšanas sistēmas pilnveide	36
5.3. Darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānisma pilnveide.....	37
6. Kopsavilkums un secinājumi	38
7. Pielikumi	41
Pielikums Nr.1	41
Nodarbināto persona skaita izmaiņas pa nozarēm 2008-2010.gada 3.ceturksnis (datu avots CSP)	41
Pielikums Nr.2	46
Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2011.gadā	46
Pielikums Nr.3	49
Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2011.gadā	49

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi:

EK – Eiropas Komisija

ES – Eiropas Savienība

ESF – Eiropas Sociālais fonds

Eurostat – Eiropas Savienības statistikas birojs

Aģentūra – Nodarbinātības valsts aģentūra

EM- Ekonomikas ministrija

LM - Labklājības ministrija

FM- Finanšu ministrija

CSP - Centrālā statistikas pārvalde

IKP – iekšzemes kopprodukts

CEDEFOP – Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs

Ziņojumā izmantotās definīcijas:

Zināšanas – ir mācībās iegūtās informācijas asimilācija, faktu, principu, teoriju un prakses apkopojums. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai zināšanas tiek aprakstītas kā teorētiskas un/ vai faktu zināšanas;¹

Prasmes – ir spēja piemērot zināšanas, lai risinātu uzdevumus un atrisinātu problēmas. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai prasmes tiek aprakstītas kā kognitīvās (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) un praktiskās (ietverot roku veiclību un metožu, materiālu, darba rīku un instrumentu izmantošanu);²

Kompetence – saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai kompetences tiek aprakstītas kā pierādīta spēja izmantot zināšanas, prasmes, personiskās un sociālās spējas darbā vai studijās, lai nodrošinātu profesionālo vai personīgo izaugsmi;³

Formālā izglītība — sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments;⁴

Neformālā izglītība — ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība;⁵

¹ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/leaflet_lv.pdf

² Turpat

³ Turpat

⁴ Izglītības likuma 1.pants

⁵ Izglītības likuma 1.pants

- Profesija** — fiziskās personas nodarbošanās veids preču ražošanas, sadales vai pakalpojumu sfērā, arī izglītībā, kultūrā un mākslā, kam nepieciešama noteikta sagatavotība (izglītība);⁶
- Profesionālā tālākizglītība** — profesionālās izglītības īpašs veids, kas pieaugušajiem ar iepriekšēju izglītību un profesionālo pieredzi dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju;⁷
- Profesionālā pilnveide** — profesionālās izglītības īpašs veids, kas personām neatkarīgi no vecuma un iepriekšējās izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dod iespēju apgūt darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes;⁸
- Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība** (koledžas izglītība) — augstākās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt ceturto profesionālās kvalifikācijas līmeni;⁹
- Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība** — augstākās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt piekto profesionālās kvalifikācijas līmeni.¹⁰

1. Ievads

Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem” (turpmāk – informatīvais ziņojums) izstrādāts, pamatojoties uz Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.-2013.gadam (Ministru kabineta 2010.gada 9.aprīļa rīkojums Nr.203), 2.1.1.1. uzdevumu, kas paredz LM noteikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros bezdarbniekiem un darba meklētājiem piedāvāt apmācību programmas.

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros bezdarbniekiem un darba meklētājiem piedāvāt apmācību programmas, tika veikta darba tirgus situācijas analīze, Aģentūras datu analīze, ņemtas vērā ES un EM, FM prognozes par Latvijas darba tirgus turpmāko attīstību, kā arī organizētas diskusijas ar nozaru asociācijām.

⁶ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁷ Turpat

⁸ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁹ Turpat

¹⁰ Turpat

2. Darba tirgus situācija

2.1. Makroekonomiskā situācija

Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie sezonāli neizlīdzinātie dati liecina, ka 2010. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar 2009. gada 3. ceturksni IKP palielinājies par 2.9%. Pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem 2010. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2010. gada 2.ceturksni, IKP apjoms pieaudzis par 0.9%, bet, salīdzinot ar 2009. gada 3. ceturksni, kāpums veidoja 2.5%.

Tabula Nr.1

Gads	Iekšzemes kopprodukts (sezonāli neizlīdzināti dati)			Iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju	
	milj. latu		salīdzināmajās cenās, % pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni	latos	
	faktiskajās cenās	2000.gada salīdzināmajās cenās		faktiskajās cenās	2000.gada salīdzināmajās cenās
2009	13 083	6 828	82.0	5 802	3 028
1. ceturksnis	3 309	1 556	82.2	1 464	688
2. ceturksnis	3 340	1 710	81.9	1 480	758
3. ceturksnis	3 221	1 751	80.9	1 429	777
4. ceturksnis	3 213	1 811	83.2	1 428	805
2010					
1.ceturksnis	2 853	1 463	94.0	1 270	651
2. ceturksnis	3 143	1 675	97.9	1 402	747
3. ceturksnis	3 286	1 801	102.9	1 469	806

Datu avots: CSP

Salīdzinot ar iepriekšējiem ceturkšņiem, kad ekonomikas atkopšanos galvenokārt virzīja rūpniecības un eksporta pieaugums, 2010. gada 3.ceturksnī ekonomikas izaugsme ir kļuvusi ievērojami plašāka. Papildus rūpniecībai un eksportam pieaugums tika novērots arī mazumtirdzniecībā - par 11,1%, transporta un sakaru nozarē - par 5,4 % un viesnīcu un restorānu nozarē - par 10,1 %. Mazumtirdzniecības pieaugumu noteica automobiļu, motociklu un to detaļu tirdzniecības apjomu pieaugums par 35 %, kā arī nepārtikas preču tirdzniecības pieaugums par 8 %.

Tāpat turpina samazināties krituma tempi būvniecības, finanšu operāciju un publisko pakalpojumu nozarēs, savukārt rūpniecības izaugsme turpina uzlaboties, un, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, apstrādes rūpniecība pieaugusi par 20,2 %. No izlietojuma puses IKP pozitīvi ietekmējis privātā patēriņa pieaugums par 2,5 %, kā arī eksporta pieaugums par 15,5 %.

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Augot privātajam patēriņam un rūpniecībai, imports pieaudzis par 12,8 %, bet īpaši pozitīvi ir tas, ka pēc strauja samazinājuma 2009.gadā un 2010. gada pirmajā pusē 3.ceturksnī investīciju apjoms, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, palicis nemainīgs un ar nākamo ceturksni jau sagaidāms investīciju pieaugums.

2.2. Nodarbinātība un bezdarbs

2010.gada 3.ceturksnī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, salīdzinot ar attiecīgo periodu gadu iepriekš, ir palielinājies par 0,1%. Kopumā valstī bija nodarbināti 960,4 tūkst.¹¹ cilvēku (54,2% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem). Nodarbināto skaits un to īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā ir palielinājies gan salīdzinot ar 2009.gada atbilstošo periodu (attiecīgi 953,9 tūkst. cilvēku un 53,4%), gan salīdzinot ar 2010.gada 2. ceturksni (935,9 tūkst. cilvēku un 52,8%). Nodarbinātības līmenis vīriešiem - 56% un sievietēm -52,6%.

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturksņa beigās nozarē bija 84,7 tūkst. aizņemtas darba vietas, kas sastāda 9% no kopējā darba vietu skaita valstī. Darba vietu skaita izmaiņām nozarē ir sezonāls raksturs – to skaits palielinās gada otrajā ceturksnī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir samazinājies par 5,9 tūkst. (par 6,5%).

Rūpniecība un enerģētika (B-E) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturksņa beigās nozarē bija aizņemtas 157 tūkst. darba vietas, kas sastāda 16% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 7,6 tūkst. vai par 4,8% .

Būvniecība (F) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturksņa beigās nozarē bija aizņemtas 70,2 tūkst. darba vietas, kas sastāda 7% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 0,2 tūkst. vai par 0,2% .

Tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (G, I) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturksņa beigās nozarē bija aizņemtas 185,7 tūkst. darba vietas, kas sastāda 19% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir samazinājies par 4,7 tūkst. vai par 2,5%.

Transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi (H, J) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturksņa beigās nozarē bija aizņemtas 112,4 tūkst. darba vietas, kas sastāda 12% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 0,9 tūkst. vai par 0,8%.

¹¹ Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma metodoloģiju, nodarbināto iedzīvotāju skaitā tika iekļauti 27,7 tūkst. cilvēku, kuri, saglabājot bezdarbnieka statusu, pārskata nedēļā bija nodarbināti (iesaistījās kompleksajos atbalsta pasākumos, piedalījās aktīvajā nodarbinātības projektā “Pasākums noteiktām personu grupām”, kā arī sākot ar 2009.gada septembri, - programmā “Darba praktizēšana pašvaldībās ar 100 Ls stipendiju”). LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īsterniņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritāriem apmācību virzieniem”

Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu (K-N) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturkšņa beigās nozarē bija aizņemtas 95,6 tūkst. darba vietas, kas sastāda 10% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 12,4 tūkst. vai par 12,9%.

Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturkšņa beigās nozarē bija aizņemtas 62,2 tūkst. darba vietas, kas sastāda 6% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir samazinājies par 5,4 tūkst. vai par 8,7%.

Izglītība (P) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturkšņa beigās nozarē bija aizņemtas 96,9 tūkst. darba vietas, kas sastāda 10% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 7,4 tūkst. vai par 7,6%.

Veselība un sociālā aprūpe (Q) (NACE 2.) 2010.gada 3.ceturkšņa beigās nozarē bija aizņemtas 48,2 tūkst. darba vietas, kas sastāda 5% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir palielinājies par 1,5 tūkst. vai par 3,1%.

Pārējie saimniecisko darbību veidi (R-U) (NACE 2.) Aizņemtās darba vietas: 2010.gada 3.ceturkšņa beigās nozarē bija aizņemtas 47,1 tūkst. darba vietas, kas sastāda 5% no kopējā darba vietu skaita valstī. Nodarbināto skaits nozarē, salīdzinot ar pagājušā gada 3.ceturksni, ir samazinājies par 7,6 tūkst. vai par 14,8% .

Kopumā 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2009.gada 3.ceturksni, ir novērojams nodarbināto personu pieaugums šādās nozarēs - rūpniecība un enerģētika (B), būvniecība (F), transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi (H, J), finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu (K-N), izglītība (P), veselība un sociālā aprūpe (Q) (Sīkāku informāciju skatīt 1.pielikumā).

CSP Darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina, ka 2010.gada 4.ceturksnī Latvijā bija 193,8 tūkst. darba meklētāju¹² jeb 16,9% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (nodarbinātajiem un darba meklētājiem). 2010.gada 3.ceturksnī Latvijā bija 210,2 tūkst. darba meklētāju jeb 18% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (nodarbinātajiem un darba meklētājiem). Darba meklētāju skaits un īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā šajā periodā ir samazinājies, gan salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, kad darbu meklēja 229,4 tūkst. cilvēku, to īpatsvars bija 19,7%, gan salīdzinot ar 2010.gada 3.ceturksni (attiecīgi 210,2 tūkst. cilvēku un 18,0%). Darba meklētāju vīriešu īpatsvars

¹² Par darba meklētājiem uzskatāmas personas, kuras pārskata nedēļā nekur nestrādāja un nebija pagaidu prombūtnē no darba (atvaļinājums, slimība u.c.), pēdējo četru nedēļu laikā aktīvi meklēja darbu un darba atrašanas gadījumā bija gatavas tuvāko divu nedēļu laikā sākt strādāt. To skaitā ir gan Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrētie bezdarbnieki, gan personas, kuras meklēja darbu, izmantojot citas darba meklēšanas iespējas. LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tīrgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

ekonomiski aktīvo vīriešu skaitā valstī bija augstāks nekā sievietēm (attiecīgi ekonomiski aktīvo sieviešu skaitā), veidojot 18,5% un 15,3%.

Nedaudz vairāk nekā puse (107,3 tūkst. cilvēku jeb 55,4%) no darba meklētāju kopskaita bija ilgstošie darba meklētāji. To skaits, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, palielinājies par 37,3 tūkst. Esošajā ekonomiskajā situācijā saglabājas liels skaits to darba meklētāju, kuriem ir darba pieredze. 2010.gada 4.ceturksnī darba meklētāji ar darba pieredzi bija 173,3 tūkst. jeb 89,4% no darba meklētāju skaita, bet gadu iepriekš šis rādītājs attiecīgi bija 196,4 tūkst. cilvēku un 85,6%.

2.3. Reģistrētais bezdarbs

Reģistrētā bezdarba datu dinamika rāda, ka 2.ceturkšņa sākumā novērotās pirmās reģistrētā bezdarba līmeņa stabilizēšanās pazīmes ir pāraugušas samērā stabilā tendencē - reģistrētais bezdarba līmenis kopš 2010.gada aprīļa turpina samazināties – tieša gan, sākot ar vasaras otro pusi, beidzoties sezonāliem darbiem, samazinājuma temps ir kļuvis nedaudz lēnāks un ir vidēji 0,3 procenta punkti mēnesī. 2010.gada beigās reģistrētā bezdarba līmenis valstī bija nokrities līdz 14,3% - samazinājums sastādīja 0,3 procenta punktus salīdzinājumā ar 3.ceturkšņa beigām. Nostiprinoties tautsaimniecības attīstībai, bezdarba gada samazinājums ir noturīgs – salīdzinot ar 2010.gada maksimumu martā, reģistrētā bezdarba līmenis līdz gada beigām saruka par trīs procentu punktiem un reģistrēto bezdarbnieku skaits – par 32 tūkstošiem. Tomēr vidējais reģistrētā bezdarba līmenis valstī 2010.gadā ir pieaudzis par 3,5 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2009.gadu un kopumā bija augsts – 15,6% (skatīt 2.tabulu).

Tabula Nr.2

Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto bezdarbnieku skaits
2010.gadā pa mēnešiem (uz mēneša beigām)

Ceturksnis	Mēnesis	B/d sk. ¹³	B/d sk., kas saņem b/d pabalstu	B/d sk., kas saņem b/d pabalstu % no kopējā b/d sk.	Reģistrētā b/d līmenis %
I	Janvāris	186295	82092	44,0	16,6
	Februāris	192032	80415	41,8	17,1
	Marts	194253	77174	39,7	17,3
II	Aprīlis	189881	73871	38,9	16,7
	Maijs	183476	69129	37,6	16,2
	Jūnijs	176879	63021	35,6	15,6
III	Jūlijs	173301	56921	32,8	15,3
	Augusts	169676	51925	30,6	15,0
	Septembris	165386	48160	29,1	14,6
IV	Oktobris	162497	43168	26,5	14,3
	Novembris	161816	39905	24,6	14,3
	Decembris	162471	38 005	23,3	14,3
Vidēji 2010.gadā		176497			15,6

Datu avots: Aģentūra un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Darba devēju pieteikto brīvo darbavietu skaits ekonomiskās krīzes gados ir ievērojami samazinājies. 2010.gada laikā darba devēju pieteikto brīvo darbavietu skaits joprojām, salīdzinot ar bezdarbnieku skaitu, ir niecīgs, tomēr NVA informācija liecina, ka salīdzinoši lēni pieauga NVA reģistrēto brīvo darba vietu skaits 3.ceturksnī, turpretim 4.ceturksnī novērojams brīvo vakanču skaita samazināšanās (oktobrī - 3237, novembrī - 2837, decembrī - 2259), arī attiecīgi darbā iekārtojušos bezdarbnieku skaits, salīdzinot ar 3.ceturksni, 4.ceturksnī samazinās (ja oktobrī tādu bija 6113, tad novembrī – 4923 un decembrī – 6938).

Bezdarbnieku skaita kritums 1.un 2.ceturksnī galvenokārt saistīts ar to, ka mazāk personas no jauna ieguva bezdarbnieku statusu, kā arī vairāk bezdarbnieki atrada pastāvīgu darbu. Savukārt 3. un 4.ceturksnī pamatā saistāms ar to, ka arvien vairāk bezdarbnieku zaudēja savu statusu, jo nepildīja bezdarbnieka saistības atkārtoti reģistrēties u.c. saistībā ar zaudēto motivāciju (gadījumos, kad bezdarbnieka statusa saglabāšanas vienīgais iemesls ir bezdarbnieka pabalsta saņemšana), jo ir beidzies pabalsta izmaksas termiņš. Bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaits pakāpeniski samazinās visa gada garumā un 2010.gada novembrī pabalstu saņēma 39905 jeb 24,6% no reģistrēto bezdarbnieku skaita (skat.2.tabulu).

Būtiski nepalielinoties darbā iekārtošanās iespējām, pastāvīgi pieaugošs ir to iedzīvotāju skaits, kas, beidzoties bezdarbnieku pabalstiem, paliek bez iztikas līdzekļiem, tādejādi ietekmējot arī trūcīgo personu skaita pieaugumu.

Tabula Nr.3

**Brīvo darba vietu skaits un darbā
iekārtojušos bezdarbnieku skaits 2010.gadā**

Ceturksnis	I			II			III			IV		
	Janv.	Febr.	Marts	Apr.	Maijs	Jūn.	Jūl.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Brīvo NVA pieteikto darba vietu skaits	1594	1560	1696	2111	2533	2672	3279	3551	3395	3237	2837	2259
Bezdarbnieku statusu noņēmts (% no b/d sk.) t.sk., jo:	10772 (5,8)	11222 (5,8)	14298 (7,3)	16641 (8,7)	16845 (9,1)	17922 (10,3)	15906 (9,1)	16061 (9,4)	17560 (10,6)	16113 (9,9)	14254 (8,8)	12529 (7,7)
– nepildījuši b/d pienākumus	6040 (3,2)	6126 (3,1)	7601 (3,9)	7611 (4,0)	8699 (4,7)	10582 (5,9)	9376 (5,4)	9102 (5,3)	9117 (5,5)	8964 (5,5)	8491 (5,2)	5591 (3,4)
– iekārtojušies darbā	3870 (2,0)	4216 (2,1)	5572 (2,8)	7981 (4,2)	7097 (4,0)	6357 (3,6)	5602 (3,2)	5872 (3,4)	7144 (4,3)	6113 (3,7)	4923 (3,0)	6938 (4,2)

Datu avots: Aģentūra.

2010.gadā palielinājās reģistrēto bezdarbnieku bezdarba ilgums, īpaši pieaugot to bezdarbnieku īpatsvaram, kuru bezdarba ilgums pārsniedz 1 gadu. 2.ceturkšņa sākumā ilgstošie bezdarbnieki bija 20,7%, bet 3.ceturkšņa beigās jau 30,4%. Respektīvi, katrs trešais pašreiz reģistrētais bezdarbnieks nav spējis iekārtoties darbā ilgāk par gadu, kas liecina par nepietiekamu brīvo darba vietu skaitu tautsaimniecībā, kā arī par nepieciešamību turpināt īstenot aktivizācijas pasākumus, lai samazinātu augsta strukturālā bezdarba riskus nākotnē.

2.3.1. Reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars sadalījumā pēc izglītības

Bezdarbnieku kopskaitā 2010.gada decembra beigās **58902** (36,3%) bija bezdarbnieki ar profesionālo vidējo izglītību (30119 jeb 51% sievietes un 28703 jeb 49% vīrieši). Reģistrēto bezdarbnieku skaits ar profesionālo izglītību sadalījumā pēc iegūtās izglītības profesijas 2010.gada decembra beigās (lielākais skaits): pavārs – **3324**, traktora vadītājs – **2485**, šuvējs – **1789**, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – **1248**, grāmatvedis (trešā līmeņa kvalifikācija) – **1060**.

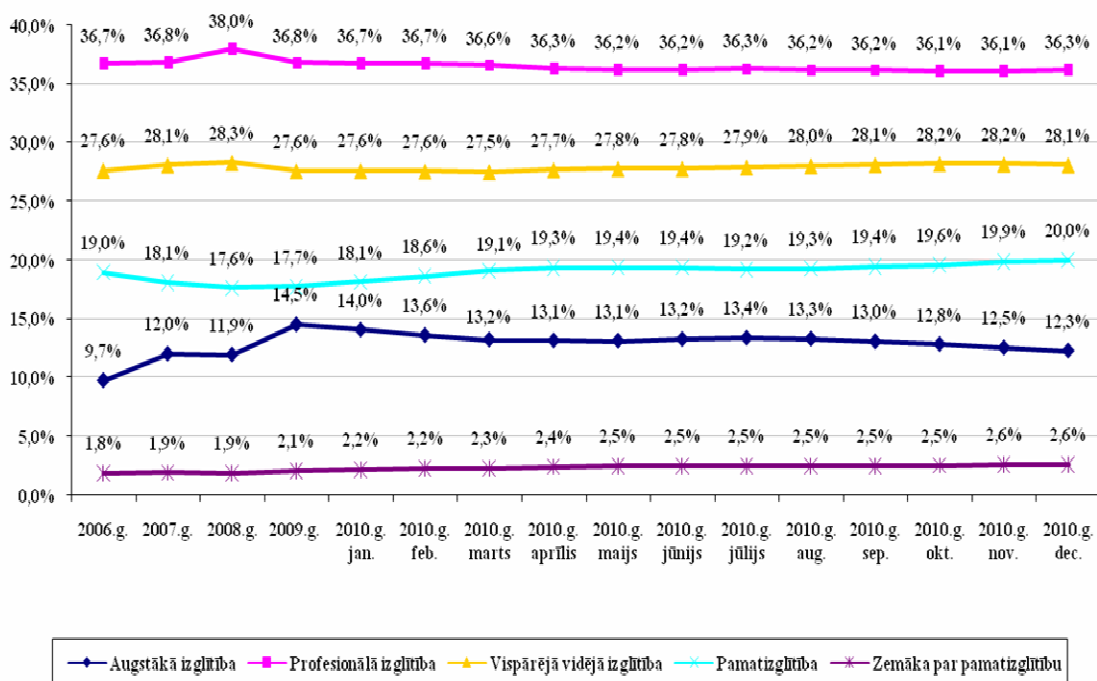
Bezdarbnieku kopskaitā 2010.gada decembra beigās **45661** (28,1%) bija bezdarbnieki ar vidējo izglītību (25742 jeb 56% sievietes un 19919 jeb 44% vīrieši). Reģistrēto bezdarbnieku skaits ar vispārējo vidējo izglītību sadalījumā pēc iegūtās izglītības profesijas 2010.gada decembra beigās (lielākais skaits): traktora vadītājs – **213**, pavārs – **193**, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – **138**, šuvējs – **98**, taču 94% (43063) nav profesijas (specialitātes).

Bezdarbnieku kopskaitā 2010.gada decembra beigās **32514** (20,0%) bija bezdarbnieki ar pamatzglītību (15839 jeb 49% sievietes un 16675 jeb 51% vīrieši). Reģistrēto bezdarbnieku skaits ar pamatzglītību sadalījumā pēc iegūtās izglītības profesijas 2010.gada decembra beigās (lielākais skaits): traktora vadītājs – **45**, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – **36**, automobiļa vadītājs – **24**, taču 98% (32025) nav profesijas (specialitātes).

Bezdarbnieku kopskaitā 2010.gada decembra beigās **19 927** (12,3%) bija bezdarbnieki ar augstāko izglītību (13 950 jeb 70% sievietes un 5 977 jeb 30% vīrieši). Reģistrēto bezdarbnieku skaits ar augstāko izglītību sadalījumā pēc iegūtās izglītības profesijas 2010.gada decembra beigās (lielākais skaits): ekonomists– **2 871**, jurists – **1045**, vispārējās vidējās izglītības skolotājs– **1029**, mehānikas inženieris– **565**, būvinženieris– **561**.

Attēls Nr.1

Bezdarbnieku īpatsvars sadalījumā pēc izglītības līmeņiem (% uz perioda beigām)

Datu avots: Aģentūra.

Salīdzinot darba meklētāju skaitu ar reģistrēto bezdarbnieku skaitu 3.ceturkšņa beigās visbūtiskākā atšķirība ir personām ar augstāko izglītību, kurām darba meklētāju skaits pārsniedz reģistrēto bezdarbnieku skaitu par 4,6 procentu punktiem. Pastāv vairāki izskaidrojumi šādai situācijai: pirmkārt, cilvēki ar augstāko izglītību var biežāk meklēt darbu paši, nemeklējot palīdzību nodarbinātības dienestos, jo ir apguvuši darba meklēšanas paņēmienus mācību laikā; otrkārt, šie cilvēki tikko uzsāk savas gaitas darba tirgū, līdz ar to viņiem var būt ierobežotās tiesības uz sociālo apdrošināšanu bezdarba gadījumam darba pieredzes trūkuma dēļ, un, attiecīgi, viņiem pietrūkst motivācijas reģistrēties par bezdarbnieku; treškārt, var nonākt pie secinājuma, ka šobrīd piedāvātie aktivizēšanas pasākumi, kā arī Aģentūrā publicētās vakances ir vairāk orientētas uz personām, kurām ir vidējā līmeņa izglītība. Joprojām komersanti, meklējot augsti kvalificētu darbaspēku, biežāk izvēlas sadarboties ar privātām darbiekārtošanas aģentūrām, kuras ir specializējušās talantu meklēšanā (*job – hunting*).

Tabula Nr.4

Darba meklētāju īpatsvars sadalījumā pēc izglītības līmeņiem (%)

2010.gads	1.ceturksnis	2.ceturksnis	3.ceturksnis
Augstākā izglītība	15,2	14,2	17,6
Profesionālā vidējā izglītība	34,2	36,9	33,9
Vidējā izglītība	30,7	31,1	29,6

Pamatizglītība	19,9	17,6	18,9

Datu avots: CSP

Vērtējot reģistrēto bezdarbnieku un ekonomisko aktīvo personu sadalījumu pēc iegūtās izglītības līmeņa var secināt, ka vairāk bezdarba riskam ir pakļautas personas ar vidēju un pamatizglītību. Ekonomiskās krīzes laikos atļaišana vairāk skārusi zemākās kvalifikācijas darbiniekus un šobrīd pieejamo brīvo darba vietu analīze ļauj secināt, ka darba tirgū vairāk ir pieprasīti vidējās un augstākās kvalifikācijas speciālisti.

Tabula Nr.5

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars sadalījumā pēc izglītības līmeņiem (%)

2010.gads	1.ceturksnis	2.ceturksnis	3.ceturksnis
Augstākā izglītība	27,1	27,5	28,4
Profesionālā vidējā izglītība	35,3	36,2	35,0
Vidējā izglītība	25,6	25,2	25,2
Pamatizglītība	11,99	11,1	11,3

Datu avots: CSP

2.3.2. Aģentūrā darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas

Latvijas darba devēju iesniegti paziņojumi par darbinieku skaita izmaiņām uzņēmumos liecina, ka 2009.gadā darba devēji prognozēja **20221** darbvieta skaita samazinājumu un **615** darbvieta palielinājumu, savukārt 2010.gadā jau tikai **4 825** darbvieta samazinājumu un **370** darbvieta palielinājumu.

Vērtējot darba devēju iesniegto informāciju var secināt, ka 2010.gadā darba vietu samazināšanas gadījumu skaits ir nokritis četras reizes. Turpretim jaunu darba vietu izveides gadījumu skaits ir palielinājies salīdzinoši nebūtiski - līdz ar to, ņemot vērā atlaisto personu strauju pieaugumu 2009.gadā, no jauna radītās brīvās darba vietas nespēj absorbēt Aģentūras uzskaitē esošo bezdarbnieku skaitu un tādēļ palielinās ilgstošo bezdarbnieku skaits.

Tabula Nr.6

Darbinieku skaita palielinājumi/samazinājumi 2009.un 2010.gadā

Mēnesis	Valstī kopā							
	Palielinājums				Samazinājums			
	Palielināšana s gadījumu skaits 2009.g.	Darbvietu skaits 2009.g.	Palielināšanas gadījumu skaits 2010.g.	Darbvietu skaits 2010.g.	Atlaišanas gadījumu skaits 2009.g.	Darbvietu skaits 2009.g.	Atlaišanas gadījumu skaits 2010.g.	Darbvietu skaits 2010.g.
Janvāris	10	253	0	0	394	2058	145	973
Februāris	0	0	2	50	336	1592	93	319
Marts	6	62	0	0	339	2696	84	420
Aprīlis	1	17	4	102	341	1428	130	710
Maijs	7	111	2	115	285	1566	42	236
Jūnijs	2	30	2	35	272	1560	57	241
Jūlijs	1	20	4	62	242	944	93	372
Augusts	0	0	0	0	236	2099	35	403
Septembris	0	0	0	0	241	2624	50	147

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īsterniņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Oktobris	2	35	0	0	166	966	52	339
Novembris	1	75	0	0	159	1047	39	438
Decembris	2	12	2	6	210	1641	51	227
KOPĀ:	32	615	16	370	3 221	20 221	871	4 825

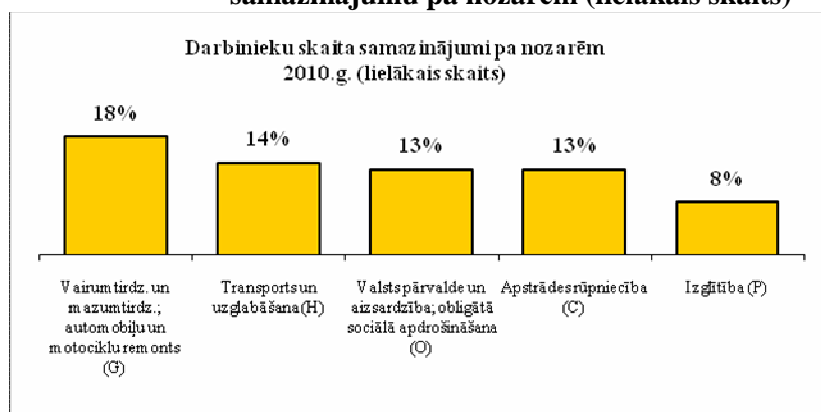
Datu avots: Aģentūra.

Darba devēju biežāk minētie **iemesli darbinieku skaita samazināšanai**: darbinieku skaita samazināšana, strukturālas izmaiņas un/vai darba optimizācija, darba apjoma/ražošanas/apgrozījuma/slodzes apjoma samazināšanās uzņēmumos.

Saņemtās darba devēju prognozes par darbinieku skaita **samazinājumu sadalījumā pa profesijām** (lielākais skaits): 2009.gadā - apkopēji, autobusa konduktori, medicīnas māsas, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs, vispārējās vidējās izglītības skolotājs; 2010.gadā - apkopējs, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs, lidostas krāvējs, vispārējās vidējās izglītības skolotājs, veikala kasieris.

Attēls Nr.2

Darba devēju pieteikumi par darbinieku skaita samazinājumu pa nozarēm (lielākais skaits)

Datu avots: Aģentūra.

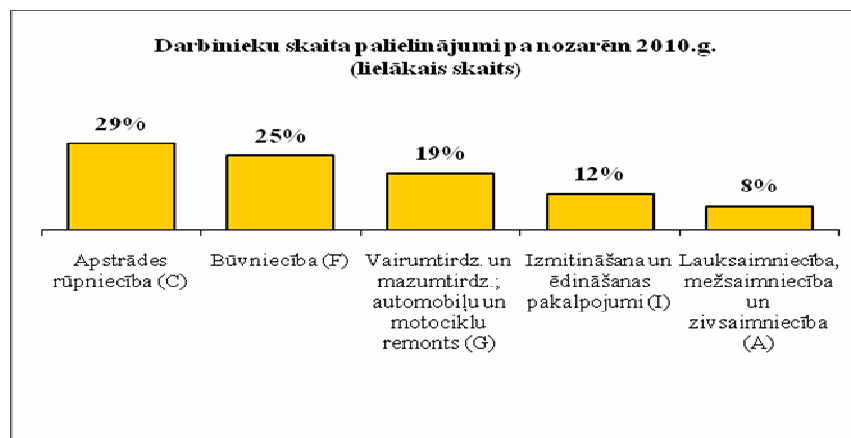
Saņemtās darba devēju prognozes par darbinieku skaita **palielinājumu sadalījumā pa profesijām** (lielākais skaits):

2009.gadā - kokaudzētavas strādnieki, metālmateriālu metinātāji, klientu apkalpošanas speciālists, kuģu remontatslēdznieki, lidostas kalpotājs.

2010.gadā - mazumtirdzniecības veikala pārdevējs, kokapstrādes operators, kokaudzētavas strādnieks, apdares darbu strādnieks, būvstrādnieks.

Attēls Nr.3

Darba devēju pieteikumi par darbinieku skaita palielinājumu pa nozarēm (lielākais skaits)

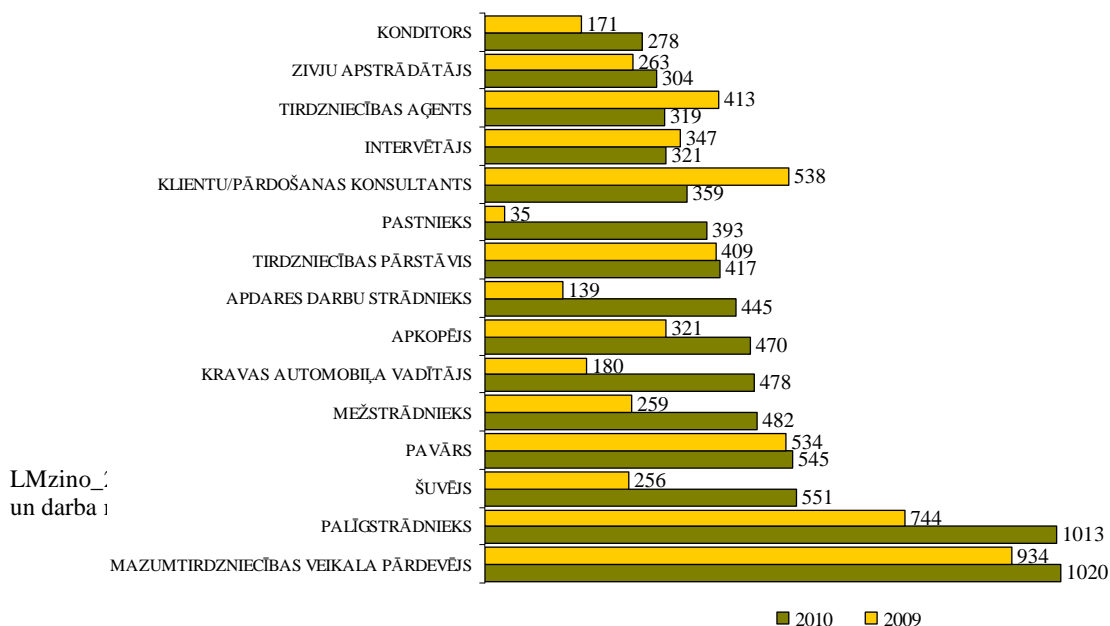
Datu avots: Aģentūra.

2010.gadā mazumtirdzniecības veikala pārdevējs tiek minēts gan pie lielākā prognozējamā darbinieku skaita samazināšanas, gan pie palielināšanas, ko var skaidrot ar šai profesijai raksturīgo lielo darbinieku mainību nepievilcīgu darba apstākļu dēļ (garas darba stundas, atbildība par naudu, salīdzinoši mazs atalgojums vai tas ir atkarīgs no veikala apgrozījuma u.c.). Līdz ar to, šajā profesijā pieteiktās brīvās darba vietas ir nevis no jauna izveidotas, bet gan tās ir kļuvušas brīvas, jo iepriekš nodarbinātā persona ir vai nu atlaista (negodprātīgu darbinieku gadījumā) vai aizgājusi prom pati (personas prasībām neatbilstošu darba apstākļu dēļ). Arī turpmāk šajā profesijā ir prognozējama augsta darbinieku rotācija.

Darbaspēka pieprasījumu raksturo arī brīvo darbavietu skaits un profils. Aģentūra to analizē, pamatojoties uz informāciju par Aģentūrā reģistrētajām brīvajām darbavietām.

Attēls Nr.4

Aģentūrā pieteiktās darba devēju brīvās darba vietas pa profesijām 2009.gads - 2010.gads

LMzino...
un darba...

Datu avots: Aģentūra.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2010.gadā novērojams brīvo darba vietu palielinājums šādās profesijās – konditors, zivju apstrādātājs, pastnieks, tirdzniecības pārstāvis, apdares darbu strādnieks, apkopējs, kravas automobiļu vadītājs, mežstrādnieks, pavārs, šuvējs, palīgstrādnieks, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs.

Visbūtiskāk brīvo darba vietu skaits palielinājies šādās profesijās – pastnieks, apdares darbu strādnieks, kravas automobiļu vadītājs, mežstrādnieks, šuvējs.

3. 2010.gadā Aģentūras īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū

3.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve

Atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumos Nr.75 „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem” (turpmāk - MK noteikumi Nr.75) noteiktajam, profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve (turpmāk – bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība) ietver:

- **profesionālās tālākizglītības programmu apguvi**, kas dod iespēju bezdarbniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju. Pēc attiecīgās programmas apguves bezdarbnieks kārtos profesionālās kvalifikācijas eksāmenu. Bezdarbniekam, kurš nokārtojis profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās kvalifikācijas apliecību;
- **profesionālās pilnveides izglītības programmu apguvi**, kas bezdarbniekiem dod iespēju pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes. Bezdarbniekam saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās pilnveides izglītības apliecību;
- **neformālās izglītības programmu apguvi**, kas ietver mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo

amatprasmju apguvi, noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenus. Bezdarbniekam un darba meklētājam pēc neformālās izglītības programmu apguves izsniedz iegūtās zināšanas apliecinošu dokumentu;

- **pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu apguvi**¹⁴, kas dod iespēju bezdarbniekam iegūt augstāko izglītību. Bezdarbniekam saskaņā ar izglītības iegūvi reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz augstākās izglītības diplomu.

Apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un sociālās un profesionālās amatprasmes, kurās atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas ne retāk kā reizi gadā nosaka labklājības ministra izveidota komisija (turpmāk - Apmācību komisija).

Aģentūra organizē bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību:

- ievērojot aģentūras datubāzē reģistrēto vakanču skaitu noteiktās profesijās;
- atbilstoši Apmācību komisijas priekšlikumiem un aģentūras veiktās darba tirgus īstermiņa prognozēšanas rezultātiem;
- pēc darba devēja rakstiska pieprasījuma;
- pēc bezdarbnieka izvēles, ja tiek izmantota apmācību kuponu metode.

Profesionālās izglītības programmu apgūvē bezdarbnieku iesaista, ja:

- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija vai profesionālā pieredze nav pieprasīta darba tirgū vai tā neatbilst attiecīgajai profesijai noteiktajām prasībām un tāpēc nav iespējams atrast piemērotu darbu;
- bezdarbnieks ir zaudējis profesionālās prasmes;
- bezdarbniekam nav iepriekš iegūtas profesionālās kvalifikācijas.

Kopumā 2010.gadā pasākumā iesaistīti 57940 bezdarbnieki, savukārt 14848 bezdarbnieki jeb 25,6% no apmācību pabeigušo skaita 6 mēnešu laikā pēc pabeigšanas iekārtojušies darbā.

Tabula Nr.7

**Bezdarbnieku skaits, kas 2010.gadā piedalījušies profesionālās apmācības,
pār kvalifikācijas vai kvalifikācijas paaugstināšanas un neformālās izglītības ieguves
pasākumos sadalījumā pa izglītības līmeņiem**

Izglītības līmenis Pasākums	augstākā izglītība	profesionālā izglītība	vispārējā vidējā izglītība	pamatizglītība	zemāka par pamatizglītību	nav norādīta	Kopā
Profesionālā apmācība, pār kvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	2102	3853	3332	1493	1	4	10780
Apmācība pie darba devēja	50	147	101	49	4	1	352
Neformālās izglītības programmas (bez programmas "Valsts valodas apguve")	7646	10665	7999	3258	195	62	29825
Neformālā izglītības programma "Valsts valodas apguve"	934	3033	2117	1159	199	70	7512
Pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas apguve	4	5	3	0	0	0	12
Kopā	10736	17703	13552	5959	399	137	

Datu avots: Aģentūra.

Tabula Nr.8

Finansējuma apmērs 2010.gadā¹⁵

Aktivitātes Nr.	Apakšprogrammas kods		2010.gadā apstiprināts budžetā (LVL)	Finansēšanas plāns 12 mēnešiem (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010. (LVL)	Plāna neizpilde uz 31.12.2010. gadu (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010. pret gada plānu %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5-6	8=6/4*100
	04.02.00	Valsts valoda	2 395 259	2 395 259	2 395 259	0	100.0
	04.02.00	Neformālās izglītības ieguve	1 274 433	1 274 433	1 274 433	0	100.0
	04.02.00.	Apmācība pie darba devēja tam vajadzīgā speciālista sagatavošanai	232 345	232 345	232 345	0	100.0
1.3.1.1.3.	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā	628 338	628 338	628 338	0	100.0
1.3.1.1.3.	63.06.00	Bezdarbnieku un	21 022 782	21 022 782	21 022 782	0	100.0

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

		darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta					

Profesionālo apmācību uzsākušo bezdarbnieku skaits sadalījumā pa izglītības programmām 2010.gadā (lielākais skaits) - projektu vadīšana (600 bezdarbnieki; no tiem darbā iekārtojušies **16,8%**), komercdarbības pamati (592; **19,1%**), nagu kopšanas speciālists (553; **19,6%**), pavārs (551; **24,5%**), frizieris (541; **25,2%**), aprūpētājs (466; **18,7%**), informācijas ievadīšanas operators (419; **15,2%**), grāmatvedība kvalifikācijas paaugstināšana (363; **18,7%**), apdares darbu strādnieks (361; **22,4%**), apsardzes darbs (336; **30,%**), lietvedis (329; **26,6%**), konditors (322; **19%**), lokmetinātājs ar mehānisko iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) (284; **31,2%**), pārdošanas darba organizācija (271; **5,8%**), lokmetinātājs ar mehānisko iekārtu inertās gāzes vidē (MIG) (247; **24%**), sanitārtehnisko iekārtu montētājs (134; **26,7%**), florists (121; **35,3%**), autokrāvēja vadītājs (112; **19%**), galdnieks (97; **17,3%**), autoatslēdznieks (96; **29,5%**).

Kopējā darbā iekārtošanās pēc profesionālo apmācību pabeigšanas 2010.gadā – **24,8%**. Vislabākie darbiekārtošanas rādītāji ir pēc šādām profesionālām apmācībām - ķīmisko procesu tehniķis – 100%, kuģubūves atslēdznieks – 83%, elektriķis – 47%, grāmatvedis – 46%.

Neformālo apmācību uzsākušo bezdarbnieku skaits sadalījumā pa izglītības programmām 2010.gadā (lielākais skaits) - angļu valoda (bez priekšzināšanām) (6155; **19,1%**), datorzinības (bez priekšzināšanām) (6066; **15,9%**), valsts valodas sagatavošana zemākā līmenī (4190; **7,5%**), valsts valodas sagatavošana vidējā līmenī (2933; **9,8%**), C kategorijas autovadītājs (2861; **26,3%**), datorzinības (ar priekšzināšanām, specifisku programmu apguve) (2526; **18,5%**), projektu vadība (bez priekšzināšanām) (1928; **22,1%**), vācu valoda (bez priekšzināšanām) (1425; **17,3%**), B kategorijas autovadītājs (1314; **27%**), valsts valodas sagatavošana augstākā līmenī (1217; **11,4%**), angļu valodas profesionālā leksika (1125; **24,1%**) angļu valodas – elementary (964; **20,7**), E kategorijas autovadītājs (931; **26,5%**), D kategorijas autovadītājs (893; **24,3%**), praktiskais mārketinga (pārdošanas prasmes) (615; 21,5%), C" kategorijas traktortehnikas vadītājs (Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji) (532;15,4%).

Kopējā darbā iekārtošanās pēc neformālo apmācību pabeigšanas 2010.gadā – **18,7%**. Vislabākie darbiekārtošanas rādītāji ir pēc šādām neformālajām apmācībām - ceļu būves un kopšanas mašīnas vadītājs – 100%, DWG Editor (mehānika - AutoCAD mērķa ekvivalents) – 50%, Meža mašīnas vadītājs – 48%, Ekskavatora vadītājs – 44%, Buldozera vadītājs – 42%.

3.2. Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām

Ekonomiskās krīzes laikā daudzās ES dalībvalstīs tika ieviestas īstermiņa atbalsta shēmas uzņēmumiem, kuriem ir samazinājusies ekonomiskā aktivitāte un šī iemesla dēļ ir jāatlaiž darbinieki. Šādu atbalsta shēmu ietvaros tika sniegts finansiāls atbalsts, lai uzņēmējs varētu darbinieku neatlaist, bet gan nodarbināt to nepilnu darba laiku. Atbalsta shēmas pozitīvās puses ir darba vietu saglabāšana, kvalificēta darbaspēka noturēšana, izvairīšanās no papildu izmaksām, kas rodas atlaižot darbiniekus vai apmācot no jauna pieņemtus darbiniekus. Vienlaikus atbalsta shēmām novērotas arī negatīvās puses, piemēram, uzņēmumi, pat tie, kas sākotnēji neplānoja atlaist darbiniekus, piesaka darbinieku atlaišanas gadījumus, lai saņemtu atbalstu, kā arī ne vienmēr atbalsts tiek sniegts ilgtspējīgām darba vietām, kas pēc atbalsta saņemšanas beigām turpina savu pastāvēšanu. Tāpat jāņem vērā tautsaimniecības struktūra – vai tā ir ilgtspējīga, vai arī nepieciešamas tautsaimniecības strukturālas izmaiņas, piemēram, tautsaimniecības pārorientēšanās no iekšējā patēriņa uz eksportu. Līdz ar to šāda veida atbalsta izmantošana ir atzīstama tikai kā īstermiņa krīzes risināšanas mehānisms, - bez tam šāda veida atbalsts ir vairāk piemērots tautsaimniecībai ar stabilu un ilgtspējīgu struktūru bez būtiskas nepieciešamības restrukturizēties.

Ņemot vērā straujo bezdarba pieaugumu, 2009.gadā tika ieviests jauns pasākums „Apmācību programmas bezdarba riskam pakļautām nodarbinātām personām”, kas deva iespēju personai pilnveidot savas profesionālās prasmes un iemaņas laikā, kad ir samazinājies darba devēja pasūtījumu daudzums ekonomiskās krīzes vai globalizācijas apstākļu dēļ, un tādēļ persona ir spiesta strādāt nepilnu darba laiku. Pasākumā tika izmēģināta „apmācību kuponu” sistēma.

Tabula Nr.9

Finansējuma apmērs 2010.gadā¹⁶

Aktivitātes Nr.	Apakšprogrammas kods		2010.gadā apstiprināts budžetā (LVL)	Finansēšanas plāns 12 mēnešiem (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010. (LVL)	Plāna neizpilde uz 31.12.2010. gadu (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010. pret gada plānu %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5-6	8=6/4*100
1.3.1.1.5.	63.06.00	Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām	3 411 170	3 411 170	3 411 169	1	100.0

Projekts „Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām” īstenots no 2009.gada 1.septembra līdz 2010.gada 31.decembrim visā Latvijas teritorijā. Kopumā projekta īstenošanas 16 mēnešos 5887 bezdarba riskam pakļautas personas realizējušas vēlmi paaugstināt savu konkurētspēju – galvenokārt vecumā no 25-54 gadiem (81% jeb 4793 personas) un jaunākas par 25 gadiem (11% jeb 637 personas), kā arī ar vidusskolas izglītību (57% jeb 3347 personas), augstāko izglītību (32% jeb 1853).

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Kopumā 2010.gadā pasākumā iesaistītas 5798 bezdarba riskam pakļautas personas šādās profesionālās tālākizglītības programmās:

- 1) Informācijas ievadišanas operators (268);
- 2) Grāmatvedis (235);
- 3) Grāmatvedis, e-apmācība (120);
- 4) Mazumtirdzniecības veikala pārdevējs (115);
- 5) Florists (106);
- 6) Pavārs (104);
- 7) Loka metinātājs ar mehānisko iekārtu inertās gāzes vidē (MIG) (79).

un šādās pilnveides programmās:

- 1) Angļu valoda (ar un bez priekšzināšanām) (886);
- 2) Datormācība, dažādos līmeņos un nozares prasībām (480);
- 3) Darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu sagatavošana (385);
- 4) Grāmatvedība, kvalifikācijas paaugstināšana, (dažādi līmeņi) (264);
- 5) Komerzinības, to pamati. Mazā biznesa organizēšana (256);
- 6) Projektu vadība, dažādos līmeņos (221).

Tabula Nr.10

Personu skaits, kas 2010.gadā piedalījušies pasākumā „Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām” sadalījumā pa izglītības līmeņiem

Pasākums	Izglītības līmenis	augstākā izglītība	profesionālā izglītība	vispārējā vidējā izglītība	pamatizglītība	zemāka par pamatizglītību	nav norādīta
Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām		1749	2062	1396	300	8	12

Datu avots: Aģentūra.

Visvairāk apmācības uzsākuši vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta, kā arī apstrādes rūpniecības nozarēs strādājošie. Pasākuma ietvaros visvairāk izvēlētie kursi ir saistīti ar svešvalodu apguvi, datormācību, projektu vadību, grāmatvedību, informācijas ievadišanu, mazumtirdzniecības veikala pārdevēja prasmju pilnveidi.

Pasākums īstenots laikā, kad vērojams nepilnu laiku strādājošo skaita nepārtraukts pieaugums no 6% 2008.gada 1.ceturknī līdz 9,3% 2010.gada 2.ceturksnī (11% maksimumu sasniedzot 2010.gada 1.ceturksnī). Vienlaikus 470 jeb 7,9% pasākuma dalībnieku apmācību laikā vai pēc dalības apmācībās kļuvuši par bezdarbniekiem – visvairāk mazumtirdzniecības veikala pārdevēji, pavāri, šuvēji un grāmatveži. Tas pierāda, ka Latvijas gadījumā šis pasākums ne vienmēr varēja saglabāt darba vietu ilglaicīgi, jo dažām nozarēm bija nepieciešamas strukturālas izmaiņas. Ņemot vērā nepilna laika strādājošo personu samazināšanās tendences, 2010.gada februārī tika pieņemts lēmums

pasākuma „Apmācību programmas bezdarba riskam pakļautām nodarbinātām personām” īstenošanu pabeigt 2010.gada laikā, neradot pārejošās saistības uz 2011.gadu.

3.3. Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām

Pasākuma mērķis ir veicināt mūžizglītības pieejamību pieaugušajiem visā Latvijas teritorijā, sniedzot iespēju papildināt un pilnveidot darbam nepieciešamās prasmes un kompetences. Izmantojot kuponu sistēmu, izglītības programmu izvēlas pati bezdarba riskam pakļautā persona sadarbībā ar karjeras konsultantu. Pasākuma īstenošana uzsākta 2010.gada 21.jūlijā. No 2010.gada 6.septembra uzsākta personu apmācība profesionālās pilnveides programmās, no 26.oktobra - neformālās izglītības programmās. Ņemot vērā, ka 2010.gada 3.decembrī tika sasniegts plānotais pasākumā reģistrēto personu skaits esošā finansējuma ietvaros, jaunu kuponu izsniegšana netiek organizēta no 2011.gada 13.janvāra. Minētie lēmumi saistīti ar projektam pieejamo budžetu 2011.gadā.

2010.gadā uz 31.decembri izsniegti 9853 kuponi, iesaistītas 5155 personas.

Tabula Nr.11

Finansējuma apmērs 2010.gadā¹⁷

Aktivitātes Nr.	Apakšprogrammas kods		2010.gadā apstiprināts budžetā (LVL)	Finansēšanas plāns 12 mēnešiem (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010 (LVL)	Plāna neizpilde uz 31.12.2010. (LVL)	Izpilde uz 31.12.2010. pret gada plānu %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5-6	8=6/4*100
1.2.2.1.2	63.06.00	Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām	895 121	895 121	895 121	0	100.0

Kopumā 2010.gadā **profesionālās pilnveides programmās** iesaistīto skaits kopā bija 2578 personas. Visvairāk personas apmācību uzsākušas šādās jomās:

- 1) Angļu valoda (dažādiem zināšanu līmeņiem) (960);
- 2) Grāmatvedība, nodokļi, finanšu vadība un plānošana (277);
- 3) Darba aizsardzība un drošība, ugunsdrošība (266);
- 4) Datormācība, datortīkla administrēšana, mājas lapu veidošana u.c. (179);
- 5) Projektu vadība (133);
- 6) Apsardzes darbs (114);

- 7) Skaistumkopšana t.sk. friziera, ķermeņa un sejas kopšanas, nagu modelēšanas pakalpojumi (90);
- 8) Citas valodas t.sk. vācu, franču, latviešu, krievu, spāņu (84);
- 9) A, B, C, E, F kategorija traktortehnikas vadītājiem un kustības drošība (76).

2010.gadā Mūžizglītības pasākumos nodarbinātām personām **neformālās izglītības programmās** iesaistīto skaits kopā bija 2577 personas. Visvairāk apmācība uzsākta šādās jomās:

- 1) Angļu valoda (dažādiem zināšanu līmeņiem) (1987);
- 2) Citas valodas (vācu, latviešu, itāļu, spāņu, dāņu, norvēģu, krievu val.) (290);
- 3) Datorzinības(70);
- 4) Psiholoģija un saskarsme (35).

Tabula Nr.12

Personu skaits, kas 2010.gadā pabeiguši dalību pasākumā „Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām” sadalījumā pa izglītības līmeņiem

Izglītības līmenis Pasākums	augstākā izglītība	profesionālā izglītība	vispārējā vidējā izglītība	pamatizglītība	zemāka par pamatizglītību	nav norādīta
Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām	196	116	71	11	1	0

4. 2011.gada darba tirgū pieprasīto profesiju un tām nepieciešamo prasmju prognozes

4.1. Darba tirgus prognoze 2011. gadam

Neskatoties uz pozitīvajiem makroekonomikas rādītājiem, jāņem vērā, ka Latvijas ekonomikas attīstība ir ļoti cieši saistīta ar ārējās ekonomiskās vides attīstību. Pasaules ekonomikas izaugsme joprojām nav stabila, un pasaules izaugsmes tempi 2011.gadā tiek prognozēti vājāki nekā 2010.gadā. Latvijas ekonomiku var ietekmēt arī Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu fiskālās un finanšu sektora problēmas. Savukārt pozitīvi vērtējamas Latvijas ārējo tirdzniecības partnervalstu attīstības perspektīvas. Zviedrija un Vācija jau šogad uzrāda ievērojami labākus izaugsmes tempus nekā vidēji ES. Arī nākamajam gadam ekonomikas attīstības prognozes Zviedrijai (+2,6%) un Vācijai (+2%), kā arī mūsu kaimiņvalstīm – Krievijai (+4,3%), Lietuvai (+3,1%), Igaunijai (+3,55%) ir salīdzinoši pozitīvākas, nekā ES kopumā. Ņemot vērā ievērojamus ārējās vides riskus, pašlaik Finanšu ministrija saglabā piesardzīgu IKP izaugsmes

prognozi turpmākajiem gadiem - 2011.gadam +3,3 %, 2012.gadam + 4%, 2013.gadam + 3,9% apmērā.¹⁸

2010.gada decembrī saskaņā ar starptautisko metodoloģiju, Eiropas Komisija ir publiskojsi savas bezdarba līmeņa prognozes ES dalībvalstīm. Atbilstoši Eiropas Komisijas prognozēm, 2011.gada vidējais bezdarba līmenis Latvijā varētu būt 17,7%, 2012.gadā - 16,2% apmērā. Atbilstoši Finanšu ministrijas prognozēm, turpmākajos gados darba meklētāju skaits pakāpeniski samazināsies – 2011.gadā sasniedzot 17,1%, 2012.gadā - 15,5% un 2013.gadā - 13,9%.¹⁹

Arī reģistrētā bezdarba līmenis turpmākajiem gadiem tiek prognozēts augstā līmenī, jo pakāpeniska ekonomiskās situācijas uzlabošanās sniegs pozitīvu ietekmi uz darba tirgus attīstību un bezdarba līmeņa samazinājumu tikai ar zināmu laika nobīdi un tas notiks salīdzinoši lēni.

Tabula Nr.13

Prognoze reģistrētā bezdarba līmenim

Gads	Reģistrētā bezdarba līmenis %	Reģistrētie bezdarbnieki (vidējais skaits gadā)	Bezdarbnieka pabalsta saņēmēji % no reģistrētajiem bezdarbniekiem	Bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaits
2011	14,0	159 000	30	47 700
2012	12,5	142 000	40	56 975
2013	11,0	125 000	X ^{20*}	X*
2014	9,5	108 000	X*	X*

Avots: LM Darba departaments, LM Sociālās apdrošināšanas departaments, Aģentūra

Vidējais reģistrētā bezdarba līmenis 2011.gadam tiek prognozēts 14% apmērā, 2012.gadam - 12,5%, 2013.gadam -11%, 2014.gadam - 9,5%.

Kaut arī krīzes zemākais punkts ir pārvarēts 2010.gadā, tomēr šie ir pirmie uzlabojumi ekonomikā, bezdarbs joprojām saglabājas augstā līmenī, un iedzīvotāju ienākumi ir zemi. Apzinoties, ka darba vietu skaits, kas veidosies tautsaimniecībā tuvākajos 3 gados, nav pietiekams, lai liela daļa no pašreiz reģistrētajiem bezdarbniekiem varētu iekļauties darba tirgū, kas liecina par nepieciešamību turpināt īstenot pasākumus, lai samazinātu augsta strukturālā bezdarba riskus nākotnē. Lai pakāpeniski pārietu no krīzes (īstermiņa) pasākumiem uz ilgtermiņa pasākumiem (apmācības, pārkvalifikācija un citi aktivizēšanas pasākumi), 2011.gadā paredzēts uzsākt konceptuālu virzību no īstermiņa krīzes pasākumiem uz ilgtermiņa darba tirgus politikas pasākumiem, veicot:

- finanšu īpatsvara maiņu par labu aktivizācijas (apmācību) pasākumiem;
- strukturālā bezdarba riska mazināšanu, nodrošinot labāku kvalifikācijas un prasmju atbilstību darba tirgus prasībām;
- pāreju uz kuponu sistēmu bezdarbnieku apmācībā.

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Aģentūras darba metožu pilnveidošana un īpašs atbalsts prioritārajām mērķa grupām.

Šobrīd ar pieejamo finansējumu 2011.gadā būs iespējams apmācīt 31950 bezdarbniekus jeb 55% no 2010.gadā apmācībās iesaistīto bezdarbnieku skaita, 2012.gadā jau 6549 jeb **11%** no 2010.gadā apmācīto bezdarbnieku skaita, 2013.gadā tikai 3411 bezdarbniekus jeb **6%** no 2010.gadā apmācīto bezdarbnieku skaita.

Tabula Nr.14

Pieejamais finansējums bezdarbnieku apmācībai 2011.-2013.gadā

Aktivitātes Nr.	Apakšprogrammas kods	Pasākuma nosaukums	2011.gads		2012.gads		2013. gads	
			Pieejamais finansējums (LVL)	Pasākumā iesaistīto personu skaits	Pieejamais finansējums (LVL)	Pasākumā plānoto iesaistāmo personu skaits	Pieejamais finansējums (LVL)	Pasākumā plānoto iesaistāmo personu skaits
1.3.1.1.3	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība-2.kārta	14 796 017	28 050	1 335 578	3138	379 099	0
	04.02.00 ²¹	Bezdarbnieku un darba meklētāju neformālā apmācība	1 582 284	3900	986 142	3 411	986 142	3 411
	04.02.00	Apmācība pie darba devēja	100 530	229				

Vienlaikus šobrīd ar pieejamo finansējumu 2011.gadā ir iespēja iesaistīt **47%**, 2012.gadā - **11%**, 2013.gadā tikai **8%** no vidējā prognozētā bezdarbnieku skaita pasākumos, kuru ietvaros tiek sniegts arī finansiāls atbalsts stipendijas vai dotāciju veidā. Pieejamais finansējums aktīvās darba tirgus politikas pasākumiem laika posmā 2011-2013.gads ir nepietiekams, tādēļ LM ir apzinājusi nepieciešamo papildus finansējuma apmēru un plāno 2011.gada 2.ceturksnī informēt valdību par nepieciešamību rast papildu finansējumu 2012.-2013.gadā.

4.2. Īstermiņa darba tirgus prognožu izstrādes mehānisms

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, LM katru gadu izstrādā darba tirgus īstermiņa prognozi, prognozējot nākotnē nepieciešamās prasmes, kas atbilstu darba tirgus pieprasījumam pēc noteiktas profesijas un kvalifikācijas darbiniekiem, kā arī atbalstot bezdarbnieku

apmācību tādās jomās, kur bezdarbnieks pēc tam var uzsākt savu mazo uzņēmējdarbību vai kļūt par pašnodarbinātu personu.

Atbilstoši MK noteikumos Nr.75 noteiktajam, apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un sociālās un profesionālās pamatprasmes, kurās atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas ne retāk kā reizi gadā nosaka labklājības ministra izveidota **Apmācību komisija**. Apmācību komisijas sastāvā iekļauj LM, EM, Izglītības un zinātnes ministrijas, Aģentūras, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, kā arī, ja nepieciešams, citu kompetento valsts, pašvaldību, augstākās izglītības un zinātnes institūciju vai biedrību un nodibinājumu pārstāvjus un ekspertus.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, Aģentūra organizē bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību:

- ievērojot Aģentūras datubāzē reģistrēto vakanču skaitu noteiktās profesijās;
- atbilstoši **Apmācības komisijas** priekšlikumiem un Aģentūras veiktās darba tirgus īstermiņa prognozēšanas rezultātiem;
- pēc darba devēja rakstiska pieprasījuma.

Profesiju un pamatprasmju sarakstu sagatavošana profesionālās un neformālās apmācības organizēšanai 2011 tiek veikta:

1. analizējot Aģentūras statistikas datus, bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtošanās rādītājus u.c. (sīkāku informāciju skatīt sadaļās 2.3., 3. un 4.4.);
2. analizējot nozaru attīstības tendences (analizējot Centrālās statistikas pārvaldes datus) (sīkāku informāciju skatīt sadaļā 2.2. un pielikumā Nr.1) un ņemot vērā Ekonomikas ministrijas vidējā termiņa darba tirgus pieprasījuma prognozes (sīkāku informāciju skatīt nodaļā Nr.4.4.) un nozaru asociāciju ekspertu sniegto informāciju (sīkāku informāciju skatīt Nr.4.5.).

Vienlaikus prognozējot darbaspēkam - gan bezdarbniekiem, gan darba meklētājiem, gan bezdarba riskam pakļautajām personām, 2011.gadā nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences, tika ņemtas vērā arī ES izstrādātās rekomendācijas un politikas dokumenti (sīkāku informāciju skatīt sadaļā Nr.4.3.).

4.3. ES prognozes par darba tirgus attīstību

Ņemot vērā ekonomiskās krīzes ietekmi, nosakot profesijas, pēc kurām būs pieprasījums 2011.gadā, ir jāņem vērā ES prognozes un rekomendācijas prasmju pilnveidošanai. ES prognozes un rekomendācijas par nākotnes darba vietu

izveidi un tām nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču attīstību sagatavo EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, Eurofound, CEDEFOP un citas ES līmeņa institūcijas un pētniecības institūti.

CEDEFOP 2010.gada pētījums "Prasmju pieprasījums un piedāvājums Eiropā līdz 2020.gadam" uzsver, ka svarīga nozīme ir nepārtrauktai apmācībai un cilvēku iesaistei mūžizglītībā, kā arī neformālajā veidā saņemto zināšanu un prasmju atzīšanai. Pētījumā tiek prognozēts, ka laika periodā līdz 2020.gadam Eiropā:

- Vislielākais pieaugums būs vērojams augstas kvalifikācijas darba vietās (no 29% 2010.gadā līdz 35% 2020.gadā darba vietu kopskaitā);
- Vidējas kvalifikācijas darba vietu īpatsvars paliks gandrīz nemainīgs – vidēji 50%;
- Zemas kvalifikācijas darba vietu īpatsvars samazināsies no 20 līdz 15%;
- Darba vietu skaits samazināsies primārajās nozarēs, ražošanā, būvniecībā un lauksaimniecībā;
- Turpretim pakalpojumu nozarēs gaidāms darba vietu pieaugums vidēji par 4% līdz 2020.gadam.

Zemas kvalifikācijas darba vietu īpatsvara samazināšanos var skaidrot gan ar tehnoloģiju attīstību, gan ar to, ka ES nevar konkurēt ar attīstības valstīm darbaspēka izmaksu ziņā.²²

Ņemot vērā ES nostāju, ka tieši krīze ir laiks, ko vajag izmantot zināšanu un prasmju pilnveidei, lai novērstu strukturālā bezdarba palielināšanos nākotnē, arī ES līmenī tiek pievērsta būtiska nozīme jauno darba vietu un tām nepieciešamo nākotnes zināšanu, prasmju un kompetenču prognozēšanai. 2010.gada 28. - 29.janvārī Barselonā notika Nodarbinātības un sociālo jautājumu ministru neformālā sanāksme, kuras ietvaros tika diskutēts arī par jaunajām prasmēm un pārmaiņām nodarbinātībā. Sanāksmes laikā tika uzsvērts, ka ir jāpilnveido saistība starp izglītības sistēmu un darba tirgus vajadzībām, kā arī jāstiprina neformāli iegūto zināšanu un prasmju atzīšana. Vienlaikus sanāksmes ietvaros tika atzīts, ka šobrīd nevar precīzi prognozēt nākotnes attīstību, tāpēc spēja piemēroties izmaiņām darba tirgū šobrīd ir svarīgāka nekā kādas konkrētas prasmes.

Šīs sanāksmes laikā tika atzīmēts, ka daudzas no zaudētajām darba vietām, jo īpaši rūpniecībā, vairs nekad neatjaunosies, tādēļ īpaši aktuāla būs pārkvalificēšanās. Tiek prognozēts, ka jaunas darba vietas varētu rasties sekojošās jomās:

- nozarēs, kas saistās ar mobilitāti, transportu, pārvietošanos;
- nozarēs, kas saistās ar pasākumiem klimata izmaiņu mazināšanai, **zaļās ekonomikas ieviešanu**, piemēram, enerģētikas nozare, atkritumu pārstrādes nozare, lauksaimniecība, būvniecība - māju siltināšana, pārbūvēšana atbilstoši energoefektivitātes prasībām, pilsētībūvniecība, ekoloģiski tīru produktu ražošana, vides aizsardzība un dabas mantojuma saglabāšana;

- veselības sektors un sociālie pakalpojumi, lai apmierinātu novecojošas sabiedrības vajadzības;
- informāciju un komunikāciju tehnoloģijas.

Zaļā izaugsme (*green growth*) kā viens no strukturālajiem darba tirgus attīstības izmaiņu virzītājiem, tika uzsvērts arī konferencē par zaļās nodarbināšanas veicināšanu, kura notika 2010.gada 28 un 29.septembrī La Hulp, Beļģijā. Līdzīgi kā iepriekš vēsturiski ir bijušas pārmaiņas no lauksaimniecības uz industrializāciju, pēc tam uz globalizāciju, tā šobrīd zaļā izaugsme varētu būt nākamais attīstības posms. Vienlaikus tiek vērsta uzmanība uz to, ka līdzīgi kā saistībā ar informācijas tehnoloģiju attīstības posmu, zaļās izaugsmes ietekme uz nodarbinātību kopumā būs relatīvi maza – pašlaik tiek prognozēts apmēram 2 % jauno zaļo darba vietu pieaugums. Zaļās darba vietas ir darba vietas, kuras veicina vides kvalitātes ilgtspēju un ir saistītas ar vides aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, dabas resursu ilgtspējības nodrošināšanu u.c. Zaļās darba vietas visbiežāk saistītas ar šādām profesijām - dabas aizsardzības speciālists, vides konsultants, vides un bioloģisko sistēmu inženieris, zaļās celtniecības arhitekts, saules un vēja enerģijas ražošanas inženieri, transporta līdzekļa inženieri, zaļās produkcijas ražotāji, zaļo fermu īpašnieki, juristi, kas specializējās vides jautājumos u.c.

Vienlaikus arī EK Nodarbinātības un sociālo lietu ģenerāldirektorāta 2010.gada 4.februārī rīkotajā konferencē „Jaunas zināšanas, jaunām darba vietām” tika diskutēts par zināšanu un jaunu prasmju nozīmību, lai nodrošinātu turpmāko ES attīstību un izaugsmi. Tika uzvērta neformāli iegūto zināšanu un prasmju atzīšanas nepieciešamība, jo šī brīža prasmju atzīšanas sistēma klasificē cilvēku prasmes atbilstoši iegūtajai formālai izglītībai, taču nākotnē ir nepieciešama lielāka elastība cilvēku prasmju un talantu atzīšanā un izmantošanā. Pašreizējā sistēma veicina cilvēku vēlmi iegūt arvien augstāku un augstāku akadēmisko grādu, kas ne vienmēr sniedz tās prasmes, kas ir nepieciešamas darba tirgū. Rodas arī tādas situācijas, ka persona ir pārāk izglītota ieņemamajam amatam - ir iegūtas akadēmiskās zināšanas, taču trūkst praktiskās prasmes, kas nepieciešamas ikdienas darba veikšanai. Līdzīgi ir ar jauniešiem, kuri pēc augstskolu beigšanas kļūst par bezdarbniekiem. Jauniešiem pabeidzot augstskolu, visbiežāk trūkst šādas prasmes, kā, piemēram, spēja strādāt ātri, informācijas organizēšanas un analizēšanas spējas, lēmumu pieņemšanas prakse, zināšanas par krīzes situācijas risināšanu, risku analīze un atbilstošu risinājumu pieņemšanas spējas. Lai novērstu šādas situācijas, nākotnes prasmes ir jāveido kā „*T-formas prasmes*” un katram indivīdam ir jākombinē „šķērsgriezuma prasmes”- *T-formas horizontālā daļa* (8 pamata kompetences - dzimtās valodas prasmes, svešvalodas prasmes, matemātika, zinātne un tehnoloģijas, digitālās (ciparu) kompetences, mācīties kā jāmācās, sociālās un pilsoniskās prasmes, uzņēmējdarbības prasmes, kultūras zināšanas, kā arī citas „šķērsgriezuma prasmes” kā piemēram, problēmu risināšanas prasmes, analizēšanas spējas, komunikācijas prasmes, sava darba plānošanas un vadīšanas

spējas u.c.) ar profesijai nepieciešamajām specifiskajām zināšanām un prasmēm *T –formas vertikālā daļa*. Arī apmācību formām ir jābūt elastīgākām, piemēram, jāizmanto kuponu (vaučera) sistēma, projektu formas apmācība, mācīšanās no pieredzes, piemēram, organizējot apmācības pie darba devējiem u.c.

Tabula Nr.15

Pārskats par nākotnē pieprasītākajām zināšanām un prasmēm.

Zināšanas un prasmes	Zināšanu un prasmju piemēri
Zināšanas (<i>hard skills</i>)	Normatīvā regulējuma pārzināšana, valodas, E-prasmes, tehniskās zināšanas noteiktajā nozarē, produktu pārzināšana, produktu attīstība, mārketinga zināšanas
Sociālās prasmes	Prasmes strādāt komandā, sociālā uztvere (klausīšanās, sapratne), komunikācija, valodas, starpkultūru prasmes. Sociālās tīklošanās prasmes
Problēmu risināšanas prasmes	Analizēšanas prasmes, starpdisciplīnu prasmes, iniciatīva, radošums
Sava darba plānošanas un vadīšanas spējas	Plānošanas, stresa un laika vadīšanas spējas, elastīgums
Vadības zināšanas	Stratēģijas un vīzijas izstrādes prasmes, trenera un komandas veidošanas prasmes, pārmaiņu vadība, projektu vadīšana, procesu optimizācijas, kvalitātes vadīšana, zināšanas koleģiālai darbinieku vadīšanai
Uzņēmējdarbības zināšanas	Pārdevēju (piegādātāju) un pircēju attiecību pārzināšana, uzņēmējdarbības uzsākšanas un attīstības zināšanas, mērķu uzstādīšanas un sasniegšanas prasmes

4.4. Apmācību komisijas vērtējums par darba tirgus pieprasījuma izmaiņām 2011.gadā

Nemot vērā straujo ekonomisko pārstrukturizāciju, lai apzinātu šī brīža darba tirgus situāciju un prognozētu tās turpmāko attīstību, bija nepieciešams piesaistīt plašāku ekspertu loku. 2010.gada 3.decembrī LM aicināja dažādu nozaru ministriju ekspertus, sociālos partnerus, nozaru asociāciju pārstāvjus, kā arī akadēmisko institūciju ekspertus piedalīties paplašinātajā Apmācību komisijas sēdē par darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādi 2011.gadam.

Sanāksmes ietvaros Ekonomikas ministrijas pārstāvji iepazīstināja ar darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm un galvenajiem Latvijas tautsaimniecību ietekmējošajiem faktoriem tuvākajos gados:

1. Ārējais pieprasījums turpinās palielināties:

1.1. Riski:

- 1.1.1. krīzes stimulu atcelšana, budžeta izdevumu mazināšana;
- 1.1.2. bažas par spriedzes atjaunošanos finanšu tirgos;
- 1.1.3. protekcionisma spiediens.

2. Iekšējais pieprasījums sāks atkopties:

2.1. Riski:

- 2.1.1. budžeta konsolidācija;
- 2.1.2. ierobežota piekļuve kredītresursiem;
- 2.1.3. situācijas stabilizēšanās darba tirgū.

3. Vidēja termiņa periodā kopējais darbaspēka piedāvājums pārsniegs pieprasījumu, saglabāsies augsts bezdarba un zems nodarbinātības līmenis;

4. Pieprasījums būs zems visos profesiju segmentos;

5. Relatīvi stabils pieprasījums saglabāsies pēc prasmīgiem darbiniekiem visās kvalifikācijas grupās, pieaugs prasmju kvalitātes un pieredzes prasības;

6. Darbaspēka piedāvājums samazināsies – kritīsies iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte un darbspējīgo iedzīvotāju skaits.

Lai izvērtētu piedāvājuma un pieprasījuma attīstības tendences profesiju griezumā, tika veikta padziļināta statistikas datu analīze. Par pamatu tika izmantots 2010.gadam apstiprinātais bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībai nepieciešamo profesiju (arī sociālo un profesionālo pamatprasmju) saraksts.

Papildus tam sarakstā tika iekļautas profesijas, kurās pēc Aģentūras datiem vērojams darbaspēka pieprasījums vai piedāvājums. Lai to izanalizētu, tika ņemti vērā šādi dati:

- Aģentūrā reģistrētas brīvas darbvietas;
- plānotie darbinieku skaita samazinājumi vai palielinājumi atbilstoši darba devēju sniegtajām ziņām;
- reģistrētie bezdarbnieki, kam profesijā ir iegūta gan izglītība, gan darba pieredze 01.12.2010.

Rezultātā tika iegūts profesiju saraksts, kas tika analizēts ņemot vērā jau iepriekš minētos statistikas datus, kā arī:

- profesijas atbilstību Ekonomikas ministrijas vidējā termiņā noteiktajām nozarēm, kurās sagaidāms darbaspēka iztrūkums;
- saraksts tika koriģēts atbilstoši ekspertu ieteikumiem – papildināts ar profesijām un nozarēm, kurās darba vietu skaita palielinājumu prognozēja nozaru asociācijas LM organizētajās diskusijās.

Apmācību komisija apstiprināja „Apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2011.gadā” (skatīt Pielikumu Nr.2), kā arī „Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2011.gadā” (skatīt Pielikumu Nr.3).

Vienlaikus Apmācību komisijas apstiprinātie saraksti var tikt aktualizēti, ņemot vērā darba tirgus pieprasījuma izmaiņas, kā arī pēc darba devēju nozaru asociāciju rakstiski iesniegto priekšlikumu apkopošanas.

4.5. Nozaru asociāciju prognozes par darba tirgus pieprasījuma izmaiņām 2011.gadā

Lai mazinātu strukturālā bezdarba riskus Latvijā, kā arī lai uzlabotu bezdarba rādītājus nākotnē un veicinātu cilvēkresursu attīstību, ņemot vērā, ka darba devēji ir ļoti svarīgs partneris šo jautājumu risināšanā, 2011.gada janvārī – februārī LM organizēja diskusijas ar darba devēju asociācijām (turpmāk – asociācijas). Diskusiju ietvaros asociāciju pārstāvji tika aicināti informēt par asociāciju vajadzībām, plānotajiem ieguldījumiem un attīstību, kas varētu sekmēt arī jaunu darba vietu rašanos un tādējādi arī iespējas bezdarbniekiem iekļauties darba tirgū. Asociācijas tika aicinātas sniegt savu vērtējumu un priekšlikumus par līdzšinējo sadarbību bezdarbnieku apmācību un pārkvalifikācijas procesā, par bezdarbnieku apmācību programmām, pēc kurām ir pieprasījums no darba devēju puses, par nosacījumiem, uz kādiem darba devēji varētu aktīvāk iesaistīties bezdarbnieku apmācību procesā.

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācija. Nozarē darbojas 1253 uzņēmumi, kas kopumā nodarbina vairāk par 23 tūkst. darbinieku. 2010.gadā nozarē bija vērojams pieaugums, palielinājies arī pieprasījums pēc darbaspēka, kopumā tiek eksportēts 81% no nozares ražošanas apjoma - 70% uz ES dalībvalstīm. Nozarei ir nepieciešami šādi speciālisti: virpotāji, frēzētāji, metinātāji (Al un nerūsējošais tērauds), metālapstrādes darbagaldu iestatītāji, operatori, lokšņu apstrādes speciālisti, mehatroniķi, elektriķi un inženiertehniskie darbinieki. Viena no svarīgākajām problēmām, uz kuru norādīja asociācija, ir kvalificētā darbaspēka trūkums reģionos, atbilstoši darba devēju pieprasījumam.

Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija. Nozarē darbojas 746 uzņēmumi, pārsvarā mazie un vidējie uzņēmumi, kuri nodarbina vidēji 13 tūkst. darbinieku. Vidēji 42% no visiem nozarē nodarbinātajiem strādā Rīgā. Nozare ir atguvusies no krīzes, 2010.gadā ir vērojams eksporta apjoma pieaugums. Eksporta apjomus ir iespējams arī palielināt, ja tiks nodrošināts atbilstošs kvalificētu speciālistu piedāvājums. Viena no galvenajām nozares problēmām ir saistīta ar kvalificēto speciālistu trūkumu - valstī izveidotās profesionālās apmācības programmas neapmierina pieprasījumu pilnībā. Šobrīd kvalificēti speciālisti tiek sagatavoti nozaru uzņēmumos vai ārzemēs. Nozarē ir vērojama arī augsta darbinieku rotācija sakarā ar veicamā darba specifiku. Šobrīd nozarē ir pieprasīti šuvēji (aptuveni 500 cilvēki), drēbnieki un apģērbu konstruktāji. Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija norāda arī uz nepieciešamību pastiprināt bezdarbnieku/darbinieku atbildību, jo bezdarbnieku apmācībā pēc darba devēja pieprasījuma – darba devējam ir pienākums nodarbināt apmācības pabeigušo cilvēku 3 mēnešus, savukārt šim cilvēkam nav nekādu pienākumu šo laiku atstrādāt – tas ir viens no iemesliem, kāpēc darba devēji nepiesakās tik aktīvi šim Aģentūras pakalpojumam.

Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija ir pārstāvēta ar 50 uzņēmumiem, kuros ir nodarbināti vidēji 700 darbinieki. Pat krīzes laikos (2008. - 2009.gadā) nozarē bija pieejamas brīvas darba vietas. Asociācija kopumā atbalsta Apmācību komisijas izveidoto apmācību programmu sarakstu, tomēr norāda uz to, ka 3 apmācību virzieni, kuros visvairāk apmācīja bezdarbniekus 2010.gadā, nevarēs dot augstu pievienoto vērtību ekonomikai (projektu vadīšana, komercdarbība un nagu kopšanas speciālisti). Vienlaikus asociācija uzskata, ka šobrīd nebūtu lietderīgi veikt samērā lētas apmācības tādās profesijās, kurās darba tirgū ir vērojams pārpalikums (piemēram, grāmatveži, ekonomisti un projektu vadītāji).

Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmumu asociācija. Pašlaik ķīmijas un farmācijas nozarē notiek strauja attīstība un ir nepieciešami kvalificēti un prasmīgi darbinieki. To nosaka kvalitātes standarti un tiesiskais regulējums. Asociācija prognozē, ka 2011.gadā ķīmijas nozarē strādājošo skaits būs 3 000, bet 2021.gadā jau 4 000. Savukārt ar nozari saistītajos uzņēmumos strādājošo skaits 2011. gadā būs 6 000, bet 2021.gadā jau 12 000. Viena no galvenajām problēmām ķīmijas un farmācijas nozarē ir saistīta ar lēnu paaudžu nomaiņu, jo šobrīd darbinieku vecums ir tuvu 50 gadiem. Ķīmijas un farmācijas nozarē ir nepieciešami speciālisti ražošanas nodrošināšanai, tehniskie darbinieki un kvalitātes kontroles darbinieki. Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmumu asociācija vērs uzmanību uz to, ka dažās apmācību programmās apmācību ilgumu būtu nepieciešams pagarināt līdz 12 mēnešiem, skaidrojot to ar nozarei nepieciešamo darba prakses ilgumu vismaz 3 mēnešu garumā.

Atbilstoši **Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmumu asociācijas prognozēm** šādi nozares profesiju pārstāvji ir nepieciešami ražošanas nodrošināšanai: ķīmisko procesu reaktora operators, farmaceitiskās produkcijas operators (2.kvalifikācijas līmenis), ķīmisko procesu tehniķis, farmaceitisko procesu tehniķis (3. kvalifikācijas līmenis), ķīmiķis, farmaceits (4. kvalifikācijas līmenis), ķīmijas inženieris, ķīmijas tehnologs (5. kvalifikācijas līmenis).

Šādi nozares profesiju pārstāvji ir nepieciešami tehniskam nodrošinājumam ķīmijas nozarē: atslēdznieks, metinātājs, virpotājs (2. kvalifikācijas līmenis), remontatslēdznieks, iekārtu tehniķis, elektriķis (3. kvalifikācijas līmenis), iekārtu mehāniķis, elektronikas speciālists, KMI un A speciālists (4. kvalifikācijas līmenis), mehānikas inženieris, elektronikas inženieris KMI un A inženieris (5. kvalifikācijas līmenis).

Šādi nozares profesiju pārstāvji ir nepieciešami kvalitātes kontroles nodrošināšanai ķīmijas un farmācijas nozarē: analītiskās ķīmijas laborants, mikrobioloģijas bioloģijas laborants, santehniķis (2. kvalifikācijas līmenis), analītiskās ķīmijas tehniķis, mikrobiologa palīgs, vides tehniķis (3. kvalifikācijas līmenis), biotehnologs, pārtikas kvalitātes speciālists, vides speciālists (4. kvalifikācijas līmenis), kvalitātes inženieris, vides inženieris (notekūdeņi, atkritumi), darba aizsardzības vecākais speciālists (5. kvalifikācijas līmenis).

Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija. Pārtikas nozarē svarīgi ir saglabāt tos cilvēkresursus, kuri jau pašreiz strādā šajā nozarē, jo, ņemot vērā, ka pārtikas ražošanas nozare lielākoties orientējas uz iekšējo tirgu, jāņem vērā gan Latvijas iedzīvotāju pirkstspēja, gan demogrāfiskās attīstības tendences. Nākotnē nozarē ir prognozējama roku darba samazināšanās, jo notiek arvien straujāka tehnoloģiju attīstība un izmantošana ražošanas procesā. Tomēr pārtikas nozarē būs nepieciešami speciālisti no ar nozari saistītām profesijām (elektriķi, mehāniķi u.tml.). Pārtikas nozarē strādājošajiem ir svarīgi nodrošināt profesionālās izglītības pārtikas ražošanā iegūšanu, kā arī tādas darba tirgū nepieciešamās prasmes kā latviešu un krievu valodas zināšanas un datorprasmes. Asociācija neprognozē būtisku papildus darbaspēka pieprasījumu un tātad bezdarbniekus apmācīt šīs nozares profesijās nebūtu nepieciešams.

Latvijas Tirgotāju asociācija prognozē, ka nozarei būtu nepieciešami šādi speciālisti - tirdzniecības vai tirgvedības speciālisti, elektroniskās tirgvedības speciālisti, kas spēj nodarboties ar e-komerciju, tirgvedības speciālisti apstrādes nozarē (ar tehniskām zināšanām, piemēram, elektrotehnisko iekārtu pārdošanā), starptautiskās tirdzniecības speciālisti, piemēram, eksporta operāciju vadītāji. Darbiniekiem tirdzniecības nozarē ir nepieciešamas šādas prasmes - klientu apkalpošanas prasmes, veiksmīgas komunikācijas prasmes. Kā viena no problēmām tiek pieminēta darbaspēka rotācija, kas īpaši raksturīga cilvēkiem ar zemāku kvalifikāciju. Farmaceutiskajā nozarē ir novērojams kvalificētu farmaceitu trūkums (šobrīd ir nepieciešami vismaz 100 speciālisti), bet kā vienu no risinājumiem asociācija piemin iespējamu veselības nozares darbinieku pārkvalifikāciju par farmaceita palīgiem.

Latvijas viesnīcu un restorānu asociācija pārstāv 260 darba devēju, tajā skaitā visu Latvijas lielāko viesnīcu un restorānu, intereses. Kopumā nozarē ir vērojama pozitīva attīstība - ārvalstu investori ir gatavi paplašināt savu saimniecisko darbību. Asociācija kopumā atbalsta Apmācību komisijas izveidoto profesiju sarakstu, tomēr vienlaikus informē, ka viesnīcu un restorānu speciālistu sagatavošana lielākoties tiek nodrošināta nozares ietvaros – pašos uzņēmumos un ar asociācijas palīdzību. Nozarei ir nepieciešamas istabenes, pavāri, speciālisti, kas pārzina valodas, īpaši krievu valodu, ņemot vērā pieaugušo tūristu plūsmu tieši no Krievijas un citām bijušās Padomju Savienības valstīm.

Korporācija Nagu skaistumkopšanas amatu apvienība. Viena no svarīgākajām problēmām nozarē ir darbinieku rotācija – nozarē strādā liels jauno sieviešu skaits, kas ģimenes vai citu personīgo apstākļu dēļ var pamest darba tirgu uz vairākiem gadiem. Tomēr vērojamas arī pozitīvas tendences – ar specialitāti skaistumkopšanā jaunās māmiņas var iegūt pašnodarbinātās personas statusu un efektīvi saskaņot darba un ģimenes dzīvi, tādējādi strādājot elastīgu darba laiku – tieši tāpēc nagu kopšanas speciālistu apmācību programma ir pieprasīta personu pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma vidū. Nagu skaistumkopšanas speciālisti netiek sagatavoti valsts līmenī, tomēr darbā tirgū

vienmēr ir vērojams pieprasījums pēc skaistumkopšanas speciālistiem (piemēram, darba sludinājumu portālos un citās sludinājumu vietās un avotos) - frizieriem, nagu kopšanas un citiem speciālistiem.

Kopumā nozaru asociācijas kā būtiskākos problēmjaudājumus minēja kvalificētu darbinieku trūkumu, kas bieži vien ir saistīts ar reģionālās mobilitātes jautājumiem, augstu darbinieku rotāciju, kā arī nepieciešamību uzlabot eksistējošo mehānismu bezdarbnieku iesaistei apmācībā pēc darba devēja pieprasījuma – stiprinot arī bezdarbnieku atbildību darba neturpināšanas gadījumā pēc apmācības pabeigšanas.

Ar asociācijām tika diskutēts par iespējām izstrādāt trīspusējo līgumu starp Aģentūru, darba devēju un bezdarbnieku, kurā būtu noteikta katras puses atbildība un tādējādi novērsta situācija, kad bezdarbnieks, pabeidzot apmācības, var neievērot saistības attiecībā pret darba devēju, tomēr vēl nepieciešama šāda risinājuma tiesiskuma izvērtēšana. Papildus LM plāno atjaunot darbaspēka mobilitāti veicinošus pasākumus, kas ļautu daļēji novērst kvalificētu darbinieku trūkumu reģionos. Vienlaikus, lai atrisinātu problēmu, kas saistīta ar apmācību programmām noteikto stundu skaitu neatbilstību praksē nepieciešamajam apmācību garumam, nozaru asociācijām sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju jāprecizē apmācību programmu nosacījumi.

5. Priekšlikumi darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānisma un apmācību pilnveidei

5.1. Pāreja uz kuponu sistēmu bezdarbnieku apmācībā

Lai pēc iespējas veiksmīgāk sasniegtu aktīvās darba tirgus politikas mērķi un pēc iespējas ātrāk iesaistītu personu pēc apmācības vai pārkvalifikācijas atpakaļ darba tirgū, nākamās profesijas izvēlei ir jābūt balstītai gan uz **personas vēlmēm**, gan uz darba tirgus vajadzībām. Personas vēlmes nākamās profesijas izvēlē ir ļoti būtiskas, jo persona vislabāk var novērtēt savas esošās prasmes, talantus un intereses, identificēt savas vājās un stiprās puses, kas varētu noderēt nākamajā darba vietā. Personas aktīva iesaistīšana nākamās profesijas izvēles procesā mazina riskus, kas saistīti ar personas vēlmi strādāt profesijā, kurā ir iegūta kvalifikācija apmācību laikā.

Lai gan persona visbiežāk prot izvērtēt savas vēlmes, taču bieži vien neorientējas darba tirgus pieprasījumā. Tādēļ ir svarīgi, lai persona lēmuma pieņemšanas procesā cieši sadarbotos ar **karjeras konsultantu**, kas sniegtu nepieciešamo informāciju par situāciju darba tirgū un nākotnē pieprasītajām profesijām un prasmēm. Vienlaikus jānodrošina arī karjeras konsultāciju kvalitāte - ņemot vērā, ka visbiežāk karjeras konsultanti akadēmiskās izglītības ietvaros ir apguvuši psihologa profesiju, arī konsultācijas ir vairāk orientētas uz personas psiholoģisko īpašību izvērtēšanu un to atbilstību kādai no izvēlētajām

profesijām, un mazāk tiek ņemtas vērā darba tirgus īstermiņa un vidēja termiņa prognozes.

Papildus, veicot darba tirgus prognozēšanu, ir ļoti svarīgi ņemt vērā **darba devēju viedokli** un prognozes par nākotnē nepieciešamo darbaspēku, tā kvalifikāciju un prasmēm. Vienlaikus, izstrādājot darba tirgus prognozes, nevar paļauties tikai uz darba devēju viedokli, jo darba devēju intereses var atšķirties no personas vēlmēm savu zināšanu un prasmju pilnveidošanā, vai sabiedrības interesēm kopumā. Darba devēji bieži var pieprasīt ļoti šauras vienai profesijai atbilstošas zināšanas un prasmes, kas ilgtermiņā ierobežo personas karjeras iespējas un mobilitāti jauna darba meklēšanā vai profesionālajā izaugsmē izvēlētajā profesijā. Darba devējiem var būt arī interese, lai konkrētajā nozarē būtu darbinieku pārpilnība, kas veicinātu darbaspēka savstarpēju konkurenci un darba devējiem būtu iespēja samazināt darba algas nozarē. Vai gluži pretēji arodbiedrībām var būt vēlme ierobežot kādas nozares jaunu speciālistu sagatavošanu atbilstošā kvantitātē, lai mākslīgi uzturētu augstu atalgojumu šobrīd nozarē strādājošajām personām.²³

Lai jau šobrīd veicinātu personas lielāku vēlmi iesaistīties apmācībā, kā arī vienlaikus lielāku izvēlēties brīvību un atbildību par izvēlēto turpmāko savu karjeras attīstību, sākot ar 2011.gadu Aģentūra piedāvās iespēju bezdarbniekiem un darba meklētājiem pilnveidot savas prasmes, izmantojot apmācību kuponu sistēmu. Bezdarbniekus iesaistīt apmācībās izglītības iestāde varēs apmācības īstenojot individuāli vai iesaistot grupā (līdz 12 izglītojamajiem grupā).

Vienlaikus, lai bezdarbnieki varētu pieņemt apzinātākus lēmumus par pieejamajām apmācību programmām un apmācību sniedzējiem, kas nodrošinātu labākus apmācību rezultātus - bezdarbnieku ātrāku iekārtošanos darbā pēc apmācību pabeigšanas, LM izveidota Apmācību komisija ik gadu, atbilstoši darba tirgus pieprasījumam, sastāda izglītības programmu sarakstu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībai nākamajā gadā.

Lai veicinātu pakalpojumu kvalitāti, Aģentūra izsludinās iepirkumu izglītības iestādēm par tiesībām sniegt apmācību pakalpojumus bezdarbniekiem un darba meklētājiem, izmantojot apmācību kupona sistēmu. Iepirkumā pakalpojuma sniegšanai tiks izvirzītas kvalitātes prasības, ņemot vērā Aģentūras pieredzi apmācību organizēšanā un problēmas, kas līdz šim ir ietekmējušas apmācību sniegšanas kvalitāti. Bezdarbnieks, saņemot apmācību kuponu varēs izvēlēties no piedāvātā apmācību programmu saraksta, kuru apstiprinājusi Apmācību komisija, kā arī izglītības iestādēm, kuras iepirkuma rezultātā guvušas tiesības sniegt apmācības, sev piemērotāko apmācību veidu un izglītības iestādi. Papildus, lai personas apmācību izvēle būtu atbilstošāka personas turpmākajai karjeras attīstībai, Aģentūra piedāvā arī karjeras konsultanta pakalpojumus.

Lai pilnveidotu kupona sistēmas darbību, ir plānots nodrošināt visiem interesentiem pieejamu informāciju par izglītības iestādēm un to piedāvātajām apmācību programmām, iepriekšējos periodos apmācīto skaitu, kā arī sniegumu

darbā iekārtošanās rādītāju ziņā, vēlāk arī par pieejamo brīvo darba vietu skaitu noteiktajās profesijās, vidējo algu līmeni un citu informāciju labākai lēmumu pieņemšanai.

Lai gan apmācību kupona sistēmas izmantošana jau ir izmēģināta tādos aktīvās darba tirgus politikas pasākumos kā "Profesionālā apmācība bezdarba riskam pakļautām personām" un „Apmācību programmas pieaugušo iesaistei mūžizglītībā” un galvenās problēmsituācijas, kas rodas ieviešot pilnīgi jaunu pakalpojuma saņemšanas shēmu, ir apzinātas un novērstas, tomēr, ņemot vērā, ka apmācības profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmu apguvei salīdzinoši ar iepriekš minētajiem pasākumiem ir daudz lielāka apjoma (ņemot vērā iesaistīto personu skaitu), vienlaikus jau šobrīd ir jāapzina iespējamie riski, kas varētu apgrūtināt efektīvu kupona sistēmas darbību un sadarbībā ar Aģentūru jāizstrādā risinājumus to mazināšanai un novēršanai.

Galvenie riski, kas varētu ietekmēt saņemto pakalpojuma kvalitāti un kavēt apmācību galvenā mērķa - atgriezt personu darba tirgū, sasniegšanu, jau ir mazināti, sastādot darba tirgū pieprasīto Apmācību sarakstu, kā arī pēc noteiktiem kvalitātes kritērijiem iepērkot izglītības iestāžu pakalpojumus, kurām būs tiesības sniegt apmācības. Vienlaikus, lai izvērtētu sniegto apmācību kvalitāti un uzlabotu bezdarbnieku izvēli, kas būtu balstīta uz apmācību pabeigušo bezdarbnieku vērtējumu par apmācību kvalitāti, kā arī darbiekārtošanas radītājiem pēc apmācību pabeigšanas, Aģentūrai būtu jāstrādā pie IT risinājumiem, lai šāda informācija būtu bezdarbniekiem pieejama Aģentūras mājas lapā iespējami ātrākā laikā. Papildus ESF līdzfinansētā projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras darba tirgus prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” ietvaros ir plānots izveidot pilnvērtīgāku risinājumu, lai izvērtētu apmācību pakalpojuma kvalitāti katrā izglītības iestādē, piemēram, salīdzinot finanšu efektivitāti un to, kādu ietekmi dalība noteiktajā apmācību pasākumā atstāj uz personas iespējām atrast darbu, noteiktu atalgojuma līmeni u.c. Šī mērķa izpildei ir jāanalizē Aģentūras datu bāžu salāgošanas iespējas ar citu valsts pārvaldes iestāžu datu bāzēm, izstrādājot nepieciešamās datu formas šīs informācijas atspoguļošanai Aģentūras mājas lapā, kā arī risinājumus automātiskai informācijas atjaunošanai tajā.

Apmācību kuponam ir noteiktas šādas bāzes vērtības:

- pirmā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmām ar mācību ilgumu 480 mācību stundas - 375 lati;
- otrā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmām ar mācību ilgumu 480 mācību stundas - 375 lati vai ar mācību ilgumu 640 mācību stundas - 500 latu;
- trešā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmām ar mācību ilgumu 960 mācību stundas - 750 latu;
- profesionālās pilnveides izglītības programmām ar mācību ilgumu no 160 līdz 320 mācību stundām - 250 latu.

Ja neformālās izglītības apguvei izmanto apmācību kuponu metodi izglītības programmām, kuru mācību ilgums ir no 60 līdz 159 mācību stundām, apmācību kupona vērtības noteikšanai viena bezdarbnieka apmācībai izmanto likmi līdz trim latiem par mācību stundu, bet kopā ne vairāk kā 250 latu.

Bezdarbnieka apmācību izmaksas segs nepārsniedzot kupona vērtību, kas noteikta MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” 3.pielikumā noteikto koeficientu reizinot ar noteiktām kupona bāzes vērtībām.

Piemēram:

Elektriķis – 960 h (3.kvalifikācijas līmenis)

Kupona maksimālā pieļaujamā vērtība: 750 Ls (kupona vērtība) x 1.21 (koeficients) = 907.50Ls

5.2.Karjeras konsultāciju sniegšanas sistēmas pilnveide

Vienlaikus, lai bezdarbnieki varētu pieņemt pārdomātākus lēmumus par savas nākamās karjeras izvēli, Aģentūra piedāvā bezdarbniekiem un darba meklētājiem izmantot karjeras konsultācijas pakalpojumus. Apmācību kuponu sistēma joprojām tiek pilnveidota un efektīvizēta, piemēram, 2011.gadā plānots veikt izmaiņas, ka karjeras konsultanta apmeklējums būs personas brīva izvēle, nevis obligāts nosacījums kupona saņemšanai. Līdz ar to daudz lielāka atbildība par atbilstošāko izvēli būs tieši pašai personai, pārejot no piedāvājuma orientētas uz pieprasījumu orientētu apmācību sistēmu. Paredzams, ka karjeras konsultācijas tiks orientētas pārsvarā uz „problemātisko” grupu klientiem-personām no sociālās atstumtības riska grupām (ilgstošie bezdarbnieki, personas ar invaliditāti, jaunieši, pirmspensijas vecuma personas, utml.) un personām, kas pašas izteikušas vēlmi saņemt konsultāciju.

Vienlaicīgi karjeras konsultāciju (un kopumā Aģentūras) pakalpojums tiks salāgots ar personas faktisko darbā iekārtošanos, ko 2011.gadā plānots kāpināt par 2% (neraugoties uz tendencēm, ka netiek prognozēts straujš bezdarba līmeņa kritums). Šobrīd karjeras konsultācijas Aģentūra iepērk kā ārpalpojumu, taču nepieciešams izvērtēt vai šādi ir izdevies samazināt pakalpojuma izmaksas, jo, kā zināms, bieži vien pakalpojuma piedāvātāji piedāvāto cenu uztur augstu, sniedzot tādas pašas kvalitātes karjeras konsultācijas. Tādēļ visās Aģentūras filiālēs rūpīgi sekos līdz 2011.gadā pakalpojuma sniedzējam izvirzīto prasību un kvalitātes standartu ievērošanai (tiks aktualizēts iekšējais normatīvais akts "Preventīvā bezdarba samazināšanas pasākuma "Karjeras konsultācijas" īstenošanas kārtība, aktualizētas darba metodikas u.c.).

Papildus jāseko līdz 2011.gadam karjeras konsultāciju kvalitātei, kurām ir jāatbilst aktuālajai informācijai par nodarbinātības iespējām tautsaimniecības nozarēs. Attiecīgi nepieciešams uzlabot karjeras konsultantu informētības līmeni un

bezdarbniekiem sniegto konsultāciju kvalitāti, lai nodrošinātu bezdarbnieku informētību par reālām darba iespējām dažādās nozarēs, darba algu, mazinātu stereotipus par darba apstākļiem un „sieviešu”/ „vīriešu” profesijām, kā arī par iespējām apgūt iztrūkstošās kompetences darbam attiecīgā nozarē.

Lai nodrošinātu valsts karjeras attīstības atbalsta sistēmas vajadzībām nepieciešamo karjeras konsultantu sagatavošanu, ar 2007.gada 1.septembri Izglītības un zinātnes ministrija nodrošināja profesionālā maģistra studiju programmas īstenošanu karjeras konsultanta kvalifikācijas apguvei piecās Latvijas augstskolās. Ar ESF līdzfinansējumu tika sagatavotas mācībspēku grupas un iegādāta mācību literatūra. Esošā studiju programma paredz karjeras konsultanta kā universāla speciālista sagatavošanu. Bet, lai sniegtu kvalitatīvu palīdzību dažādām klientu grupām, nepieciešams nodrošināt karjeras konsultantu specializāciju pakalpojumu sniegšanā konkrētai mērķa auditorijai (piemēram, jauniešu karjeras konsultēšana; bezdarbnieku karjeras konsultēšana; nodarbināto personu karjeras konsultēšana; cilvēku ar īpašām vajadzībām karjeras konsultēšana). Sekojot mainīgajai darba tirgus situācijai, Aģentūra turpina strādāt pie karjeras pakalpojumu izpētes un metodiku izstrādes un pilnveides ESF līdzfinansētās aktivitātes 1.3.1.4. "Kapacitātes stiprināšana darba tirgus institūcijām" projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide” ietvaros. Projekta ietvaros 2011.gadā paredzēts pilnveidot arī elektroniski pieejamo karjeras pakalpojumu klāstu, sekmējot iedzīvotāju iespēju saņemt pakalpojumus pēc iespējas tuvāk dzīves vietai.

Lai sekmētu karjeras pakalpojumu pieejamību, to kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām LM un Aģentūras pārstāvji darbojas Izglītības un zinātnes ministrijas izveidotajā Karjeras attīstības atbalsta sistēmas Sadarbības padomē.

Aģentūra turpina darbu karjeras konsultāciju kvalitātes pilnveidošanas jomā, izstrādājot karjeras konsultantu profesionālo kompetenču vērtēšanas sistēmu.

5.3.Darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānisma pilnveide

Ņemot vērā pašreizējo ekonomisko situāciju, ir nepieciešams pilnveidot profesiju pieprasījuma noteikšanas mehānismu. Lai pilnveidotu darba tirgus uzraudzības sistēmu un darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānismu, ir uzsākta divu Eiropas Sociālā fonda apakšaktivitātes 1.3.1.7. „Darba tirgus pieprasījuma īstermiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” projektu īstenošana, kuru ietvaros ir paredzēts pilnveidot darba tirgus uzraudzības sistēmu, kas ļautu iegūt un analizēt datus par darbaspēka resursu ieguldījumiem tautsaimniecības sektoru/nozaru griezumā, specifiskajām problēmām un iespējamajiem risinājumiem, iegūstot prognozes par darba tirgus attīstību īstermiņā, vidējā un ilgtermiņā, lai plānotu bezdarbnieku un darba meklētāju iesaistīšanu aktīvajos nodarbinātības pasākumos, savlaicīgi plānotu

izglītības piedāvājumu atbilstoši darba tirgus prasībām un informētu sabiedrību par darba tirgus attīstības tendencēm.

Vienlaikus jāturpina 2011.gadā uzsāktā sadarbība ar darba devēju nozaru asociācijām, arī turpmāk nosakot darba tirgū nepieciešamās profesijas tiks organizētas diskusijas ar darba devēju asociācijām. Papildus ciešāka sadarbība ar darba devējiem tiks veikta arī, pilnveidojot aktīvos darba tirgus politikas pasākumus, kā arī popularizējot Aģentūras pakalpojumus, kas domāti darba devējiem, piemēram, Apmācība pēc darba devēja pieprasījuma.

Papildus, lai pilnveidotu darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānismu, tiks pārskatīts Apmācību komisijas sastāvs, piemēram, lai noteiktu nākotnē no jauna izveidotajām zaļajām darba vietām nepieciešamās prasmes, Apmācības komisijā darboties tiks pieaicināta arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

6. Kopsavilkums un secinājumi

1. Reģistrētais bezdarbs Latvijā 2010.gadā Latvijā vidēji bija 15,6%, vienlaikus novērojama reģistrēto bezdarbnieku bezdarba ilguma palielināšanās.

2. Apmācības ir būtiskas, lai nodrošinātu pietiekamu darbaspēka profesionālās izglītības un pamata kompetenču līmeni un ekonomiskās krīzes apstākļos aktivizētu bezdarbniekus, kā arī mazinātu augsta strukturālā bezdarba līmeņa risku.

3. Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs prognozē, ka jaunas darba vietas varētu rasties sekojošās jomās:

- nozarēs, kas saistās ar mobilitāti, transportu, pārvietošanos;
- nozarēs, kas saistās ar pasākumiem klimata izmaiņu mazināšanai, zaļās ekonomikas ieviešanu, piemēram, enerģētikas nozare, atkritumu pārstrādes nozare, lauksaimniecība, būvniecība - māju siltināšana, pārbūvēšana atbilstoši energoefektivitātes prasībām, pilsētībūvniecība;
- veselības sektors un sociālie pakalpojumi, lai apmierinātu novecojošas sabiedrības vajadzības;
- informāciju un komunikāciju tehnoloģijas.

4. Galvenās nozares, uz kuru profesijām atbilstoši Ekonomikas ministrijas vidēja termiņa darba tirgus prognozei un ekspertu vērtējumam prioritāri īstenojama apmācība 2011.gadā, ir tirgojamās nozares – apstrādes rūpniecība, primārās nozares, kā arī transports un sakari.

5. Atbilstoši darba tirgus ekspertu (ministriju, nozaru asociāciju, darbā iekārtošanās firmu pārstāvju, akadēmisko darbinieku u.c.) vērtējumam un Aģentūras veiktās datu analīzes rezultātā secināts, ka darba tirgū 2011.gadā jomas un profesijas, kurās prognozējams pieprasījums:

- **Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības nozarē:** virpotāji, frēzētāji, metinātāji (Al un nerūsējošais tērauds), metālapstrādes darbagaldu iestatītāji, operatori, lokšņu apstrādes speciālisti, mehatroniķi, elektriķi un inženiertehniskie darbinieki;
- **Vieglās rūpniecības nozarē:** šuvēji (aptuveni 500 cilvēki), drēbnieki un apģērbu konstruētāji;
- **Latvijas Ķīmijas un farmācijas nozarē:** ķīmisko procesu reaktora operators, farmaceitiskās produkcijas operators, ķīmisko procesu tehniķis, farmaceitisko procesu tehniķis, ķīmiķis, farmaceits, ķīmijas inženieris, ķīmijas tehnologs. Šādi nozares profesiju pārstāvji ir nepieciešami tehniskam nodrošinājumam ķīmijas nozarē: atslēdznieks, metinātājs, virpotājs, remontatslēdznieks, iekārtu tehniķis, elektriķis, iekārtu mehāniķis, elektronikas speciālists. Papildus, lai nodrošinātu kvalitātes kontroli, nepieciešami šādi nozares profesiju pārstāvji: analītiskās ķīmijas laborants, mikrobioloģijas bioloģijas laborants, analītiskās ķīmijas tehniķis, mikrobiologa palīgs, vides tehniķis, biotehnologs, pārtikas kvalitātes speciālists, vides speciālists, kvalitātes inženieris, vides inženieris (notekūdeņi, atkritumi), darba aizsardzības vecākais speciālists.
- **Tirdzniecības nozare:** tirdzniecības vai tirgvedības speciālisti, elektroniskās tirgvedības speciālisti, kas spēj nodarboties ar e-komerciju, tirgvedības speciālisti apstrādes nozarē (ar tehniskām zināšanām, piemēram, elektrotehnisko iekārtu pārdošanā), starptautiskās tirdzniecības speciālisti, piemēram, eksporta operāciju vadītāji.

6. Darba tirgū šobrīd ir pieprasīti darbinieki, kas būtu elastīgi un kompetenti vienlaicīgi veikt vairāku amatu pienākumus, t.i. papildus profesijai darbiniekam būtu papildus prasmes un kompetences. Ekspertu vērtējumā Latvijas darba pieprasītās kompetences, kuras darbiniekam var noderēt dažādās profesijās un dod lielāku elastību mainīt savu profesionālās darbības jomu, ir:

- kompetences sava biznesa attīstībai (finanšu analīze, naudas plūsmas plānošana, grāmatvedība, pārdošanas prasmes, mārketinga pamati, tostarp tirgus izpēte);
- svešvalodu zināšanas (īpaši angļu un krievu valoda.);
- labas latviešu valodas zināšanas;
- datorprasmes;
- komunikāciju prasmes;
- laika plānošanas prasmes,
- sociālās tīklošanās prasmes u.c.

7. Bezdarbnieku apmācība vairāk orientējama uz kompetenču pieeju un prasmju apguvi (neformālās izglītības programmas - skatīt pielikumu Nr.3). Lai nodrošinātu iedzīvotājiem praktiskās prasmes, kas nepieciešamas ikdienas darba veikšanai, (piemēram, spēja strādāt ātri, informācijas organizēšanas un analizēšanas spējas, lēmumu pieņemšanas prakse, zināšanas par krīzes situācijas risināšanu, risku analīze un atbilstošu risinājumu pieņemšanas spējas, nākotnes prasmēs ir jākombinē „šķērsgriezuma prasmes” jeb pamata kompetences (piemēram, dzimtās valodas prasmes, svešvalodas prasmes, matemātika, zinātne un tehnoloģijas, digitālās (ciparu) kompetences, u.c.) ar profesijai nepieciešamajām specifiskajām zināšanām.

8. Būtiska ir arī paša bezdarbnieka vēlme apgūt noteikto programmu, tādējādi mazinot varbūtību, ka vidējā termiņā persona atkārtoti griežas pēc apmācību pakalpojuma vai arī noteiktos gadījumos apmācības izrādījušās personai neatbilstošas vai pat kavējušas profesionālo izaugsmi. 2009.gadā Aģentūra sāka izmantot inovatīvu sistēmu apmācību iespēju sniegšanā bezdarba riskam pakļautajām personām - „apmācību kupons”, 2011.gadā paredzēts, ka šī sistēma tiks pielietota arī apmācībām profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmu apguvei.

10. Nepieciešams veicināt sadarbību starp Aģentūru un darba devējiem, popularizējot darba devēju vidū iespēju apmācīt darbiniekus pēc darba devēja pieprasījuma, izvēloties no bezdarbnieku vidus piemērotu kandidātu un apmācot to darba devējam vajadzīgajā profesijā. Vienlaikus no darba devējiem saņemts priekšlikums pilnveidot šo pasākumu un **stiprināt visu iesaistīto pušu atbildību** gan darba devēja, gan bezdarbnieka. Viens no risinājumiem varētu būt trīspusējā līguma noslēgšana starp Aģentūru, darba devēju un bezdarbnieku, kurā būtu noteikta katras puses atbildība.

11. Lai novērstu kvalificētu darbinieku trūkumu reģionos, tiks izskatīta iespēja atjaunot darbaspēka mobilitāti veicinošus pasākumus. Papildus finansējuma piešķiruma gadījumā bezdarbnieku apmācībām, daļa no finansējuma 2012.-2013.gadā varētu tikt nodalīta mobilitātes atbalstam bezdarbniekiem (kā papildinājums apmācību procesa noslēgumā), ja konstatēta reģionāla nesakritība starp brīvajām darba vietām un pieejamo brīvo darbaspēku.

10. Pašreizējos ekonomiskās krīzes apstākļos nākotnē nepieciešamo prasmju prognozēšanu nevar veikt, balstoties tikai uz darba devēja pieteiktajām vakancēm Aģentūrā, kas ir pieteiktas ļoti mazā skaitā un tādēļ nav reprezentatīvas, kā arī pēc darba devēju aptauju rezultātiem. Lai pilnveidotu darba tirgus uzraudzības sistēmu un darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānismu, ir uzsākta divu Eiropas Sociālā fonda apakšaktivitātes 1.3.1.7.

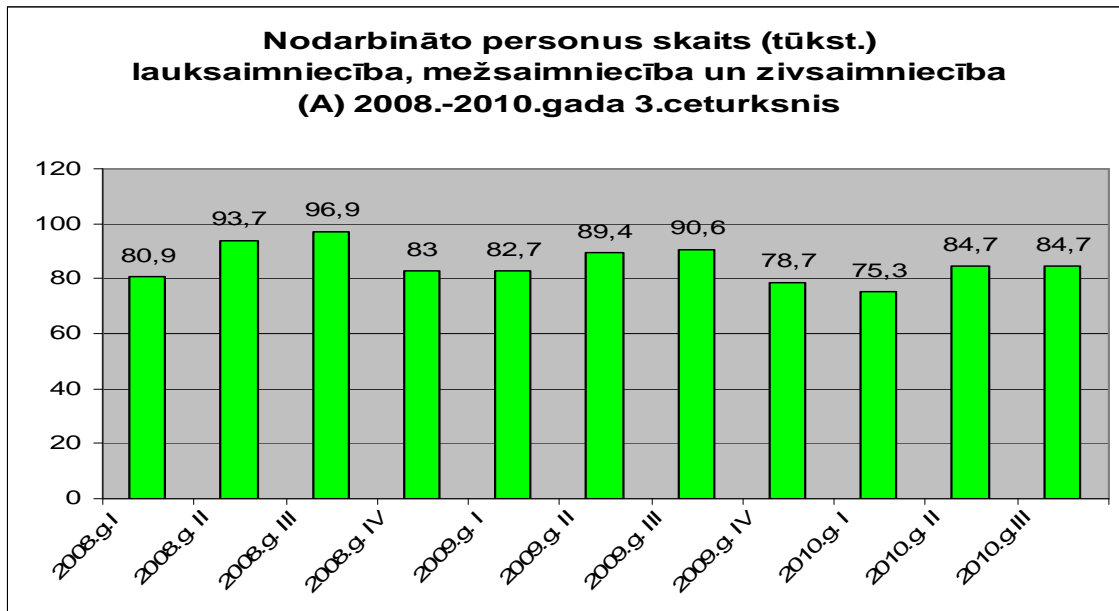
„Darba tirgus pieprasījuma īstermiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” projektu īstenošana, kuru ietvaros ir paredzēts pilnveidot darba tirgus uzraudzības sistēmu, kas ļautu iegūt un analizēt datus par darbaspēka resursu ieguldījumiem tautsaimniecības sektoru/nozaru griezumā, specifiskajām problēmām un iespējamajiem risinājumiem, iegūstot īstermiņa prognozes par darba tirgus attīstību.

7. Pielikumi

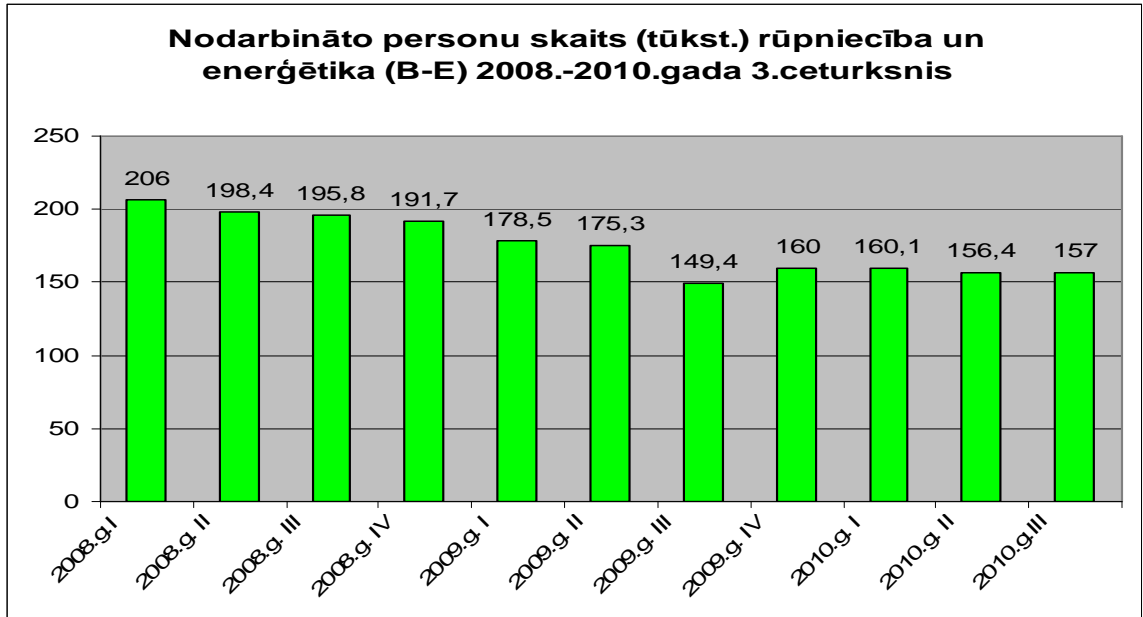
Pielikums Nr.1

Nodarbināto persona skaita izmaiņas pa nozarēm 2008-2010.gada 3.ceturksnis (datu avots CSP)

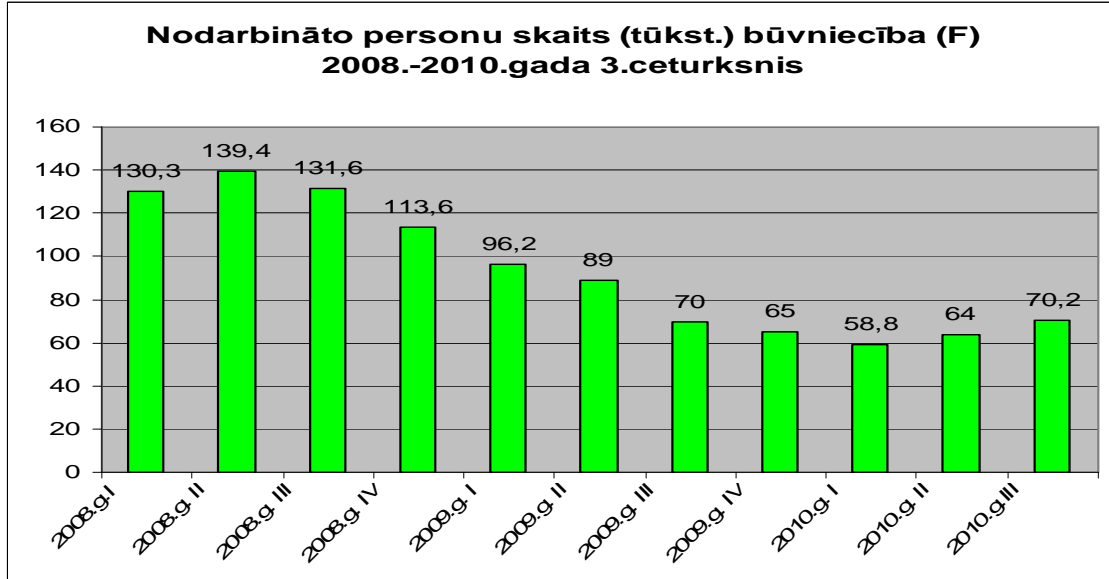
Attēls Nr.1

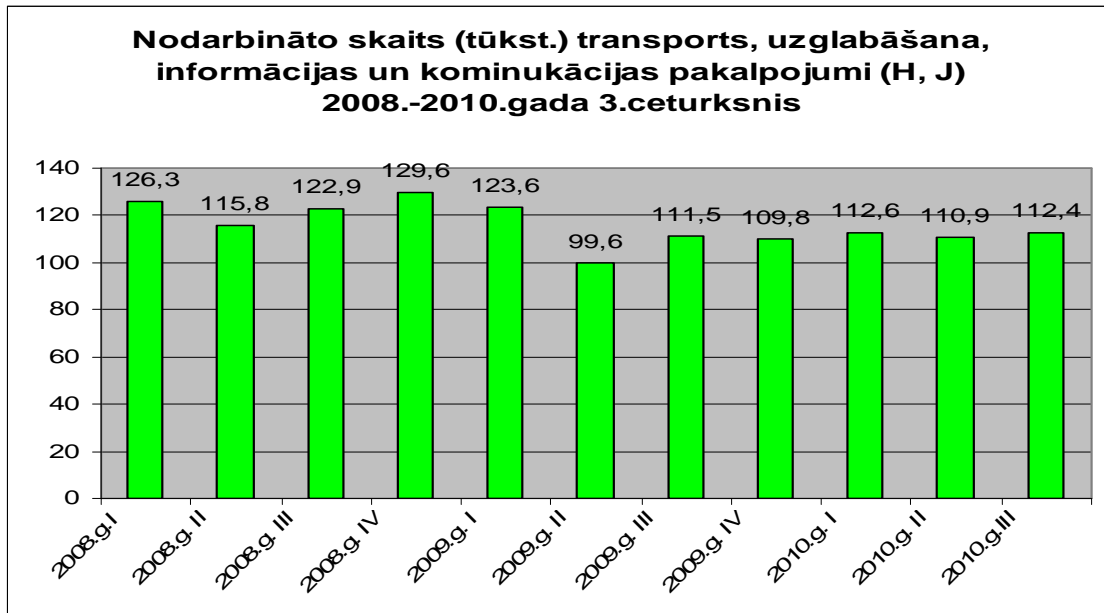
Attēls Nr.2

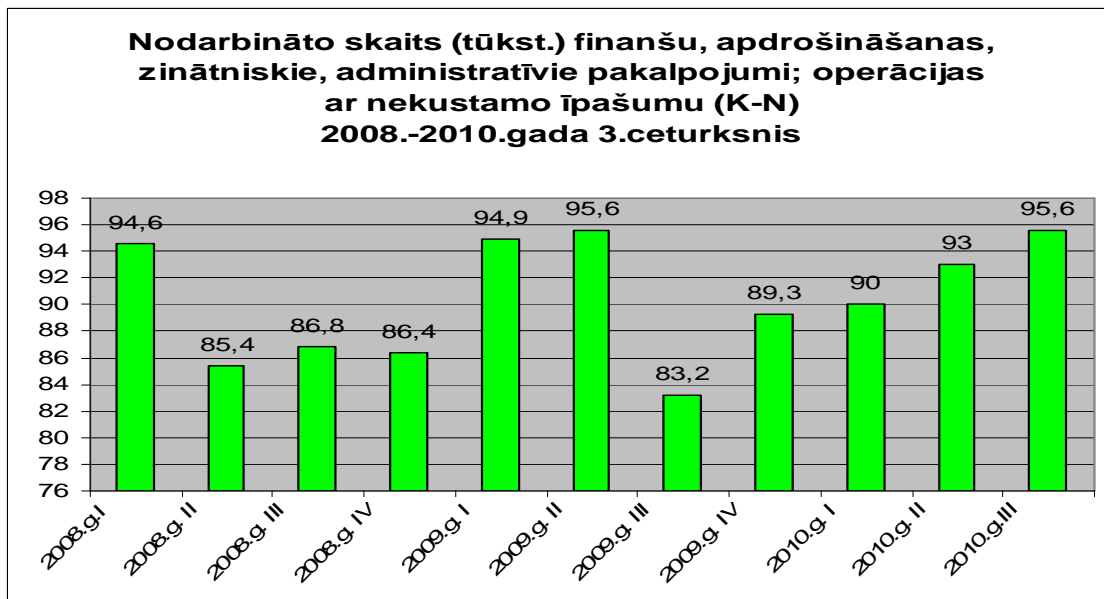
Attēls Nr.3

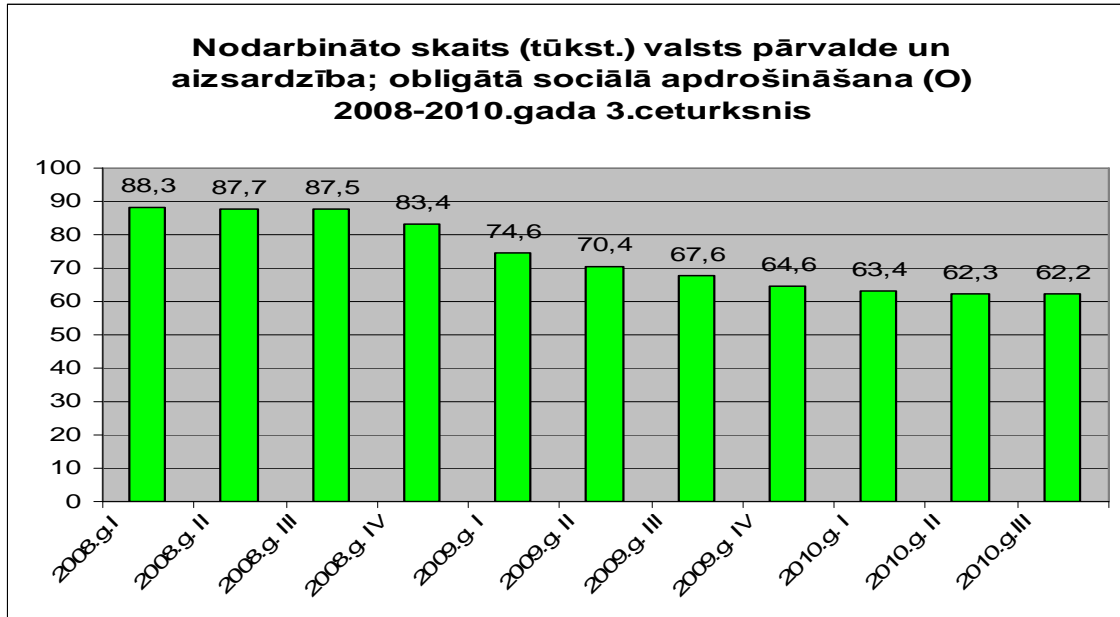
Attēls Nr.4

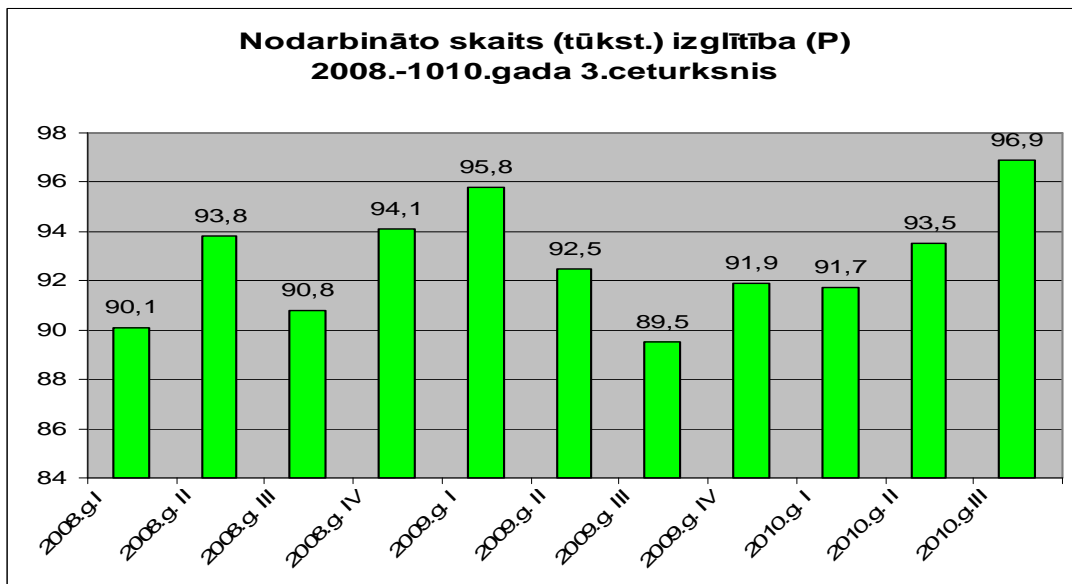
Attēls Nr.5

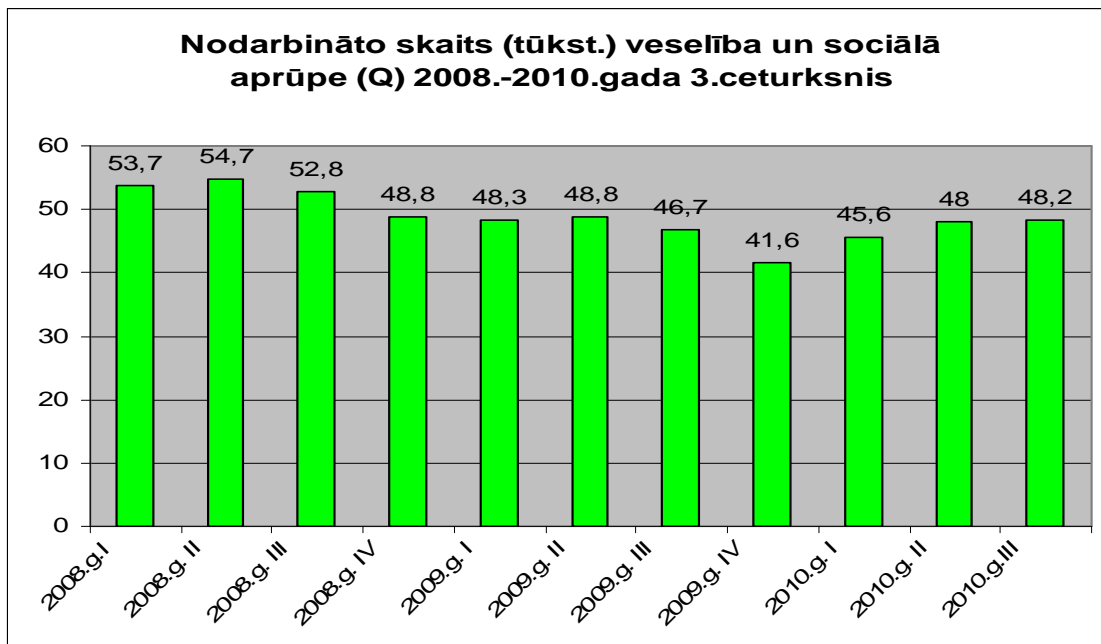
Attēls Nr.6.

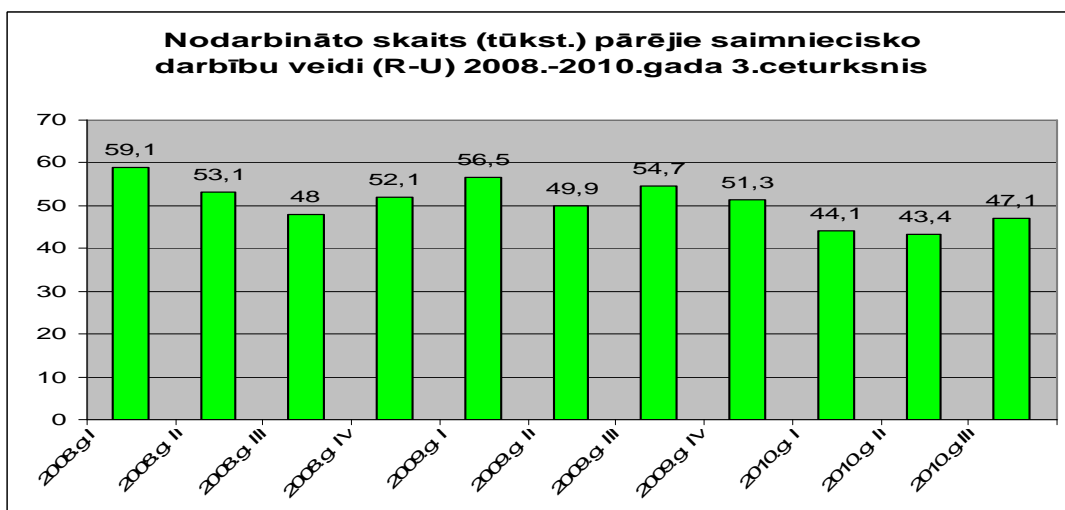
Attēls Nr.7

Attēls Nr.8

Attēls Nr.9

Pielikums Nr.2

Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2011.gadā

I Profesionālās tālākizglītības programmas - 1.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (LVL)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (LVL)
1.	Būvstrādnieks	9313 01	480	375	1,27	476,25
2	Galdnieka palīgs	7522 05	480	375	1,43	536,25
3.	Konditora palīgs	7512 10	480	375	1,19	446,25
4.	Lauksaimniecības palīgstrādnieks	9213 02	480	375	1,33	498,75
5.	Montāžas darbu atslēdznieks	8211 02	480	375	1,35	506,25

* 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

II Profesionālās tālākizglītības programmas - 2.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (LVL)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (LVL)
6	Adītājs	7318 15	480	375	1,45	543,75
7	Apavu labotājs	7536 07	480	375	1,19	446,25
8	Apdares darbu strādnieks	7123 02	640	500	1,27	635
9	Apģērbu šuvējs	7533 01	480	375	1,04	390
10	Aprūpētājs	5322 02	480	375	1,65	618,75
11	Atslēdznieks	7222 01	480	375	1,35	506,25
12	Autoatslēdznieks	7231 04	640	500	1,35	675
13	Bruģētājs	7112 01	480	375	1,27	476,25
14	Drēbnieks	7531 03	640	500	1,04	520
15	Elektromontieris	7411 02	640	500	1,21	605
16	Flizētājs	7122 02	480	375	1,27	476,25
17	Frēzētājs	7223 01	480	375	1,35	506,25
20	Galdnieks	7522 01	640	500	1,43	715
21	Gāzmetinātājs	7212 01	480	375	2,9	1087,5

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īsterniņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

22	Guļbūves ēku celtnieks	7115 02	640	500	1,27	635
23	Informācijas ievadīšanas operators	4132 01	480	375	1,28	480
24	Klientu apkalpošanas operators	4222 04	480	375	1	375
25	Koksnes materiālu apstrādātājs	7522 06	480	375	1,43	536,25
26	Konditors	7512 06	640	500	1,19	595
27	Krāšņu podnieks	7112 02	640	500	1,27	635
28	Dārzniecības strādnieks	9214 01	480	375	1,33	498,75
29	Lauku strādnieks (lopkopībā)	6121 19	480	375	1,33	498,75
30	Lentzāģa operators	8172 06	480	375	1,43	536,25
31	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	7212 05	480	375	2,9	1087,5
32	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)	7212 06	480	375	2,9	1087,5
33	Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG)	7212 07	480	375	2,9	1087,5
34	Maiznieks	7512 01	640	500	1,19	595
35	Mēbeļu izgatavošanas operators	7523 12	480	375	1,43	536,25
36	Metāla konstrukciju atslēdznieks	7214 01	480	375	1,35	506,25
37	Metāla/smilšstrūklas iekārtas operators	8122 10	480	375	1,35	506,25
38	Metālapstrādes darbgaldu operators	7223 24	480	375	1,35	506,25
39	Metālmateriālu metinātājs	7212 12	480	375	2,9	1087,5
40	Akmens /apstrādes iekārtas operators	8112 01	480	375	1,35	506,25
41	Mūrnieks	7112 03	480	375	1,27	476,25
42	Rokas lokmetinātājs (MMA)	7212 04	480	375	2,9	1087,5
43	Sanitārtehniko iekārtu montētājs	7126 02	640	500	1,27	635
44	Skursteņslauķis	7133 03	480	375	1,27	476,25
45	Šūšanas iekārtu operators	8153 01	480	375	1,04	390
46	Virpotājs	7223 03	480	375	1,35	506,25
47	Zāģmateriālu ražošanas operators	8172 13	480	375	1,43	536,25
48	Skārdnieks	7213 02	480	375	1,35	506,25
49	Šuvējs	7533 01	480	375	1,04	390

* 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

III Profesionālās tālākizglītības programmas - 3.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (LVL)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (LVL)

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īsterniņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

50	Apģērbu modelētājs	3432 49	960	750	1,04	780
51	Auklis	5311 01	960	750	1,65	1237,5
52	Aukstuma iekārtu mehāniķis	7127 03	960	750	1,35	1012,5
53	Autoelektriķis	7411 06	960	750	1,35	1012,5
54	Automehāniķis	7231 02	960	750	1,35	1012,5
55	Ciparu programmas vadības (CNC) darbgaldu iestatītājs	7223 06	960	750	1,35	1012,5
56	Dārznieks	6113 01	960	750	1,33	997,5
57	Datorsistēmas tehniķis	3513 01	960	750	1,28	960
58	Elektriķis	7411 01	960	750	1,21	907,5
59	Elektronikas tehniķis	3114 02	960	750	1,21	907,5
60	Grāmatvedis	1211 04	960	750	1,00	750
61	Kokapstrādes operators	7523 14	960	750	1,43	1072,5
62	Lauku īpašuma apsaimniekotājs	3142 21	960	750	1,00	750
63	Loģistikas darbinieks	3339 16	960	750	1,00	750
64	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks	3339 18	960	750	1,00	750
65	Mēbeļu galdnieks	7522 02	960	750	1,43	1072,5
66	Namdaris	7115 01	960	750	1,27	952,5
67	Namu pārzinis	5153 01	960	750	1,00	750
68	Noliktavas pārzinis	4321 03	960	750	1,00	750
69	Piegriezējs	7532 02	960	750	1,04	780
70	Programmēšanas tehniķis	3512 03	960	750	1,28	960
71	Remontatslēdznieks	7223 02	960	750	1,35	1012,5
72	Transporta pārvadājumu komercdarbinieks	3339 23	960	750	1,06	795
73	Tūrisma informācijas konsultants	4221 03	960	750	1,00	750
74	Telekomunikāciju tehniķis	3522 01	960	750	1,21	907,5
75	Viesmīlības pakalpojumu speciālists	5151 14	960	750	1,19	892,5
76	Zāģmateriālu ražošanas tehniķis	3119 26	960	750	1,43	1072,5

* 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

IV Profesionālās pilnveides izglītības programmas

Nr. p.k	Profesionālās pilnveides programmu kopa	Stundu skaits	Prasības iepriekšējai izglītībai, iesaistot apmācībā
75	Autokrāvēja vadītājs	160	pamatizglītība
76	Bērnu aprūpe	160	profesionālā izglītība nozarē
77	Biškopība	320	pamatizglītība
78	Darba aizsardzības speciālists	160	pamatizglītība
79	Ēdināšanas pakalpojumi	160	profesionālā izglītība nozarē
80	Ēku siltināšana	160	profesionālā izglītība nozarē
81	Flīzēšanas darbi	160	profesionālā izglītība nozarē
82	Frizieru pakalpojumi	160	profesionālā izglītība nozarē
83	Grāmatvedība	160	profesionālā izglītība nozarē
84	Masāža	160	profesionālā izglītība nozarē
85	Nekustamā īpašuma apsaimniekošana	320	vidējā

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īsterniņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

86	Pašgājējmašīnu vadīšana	160	pamatizglītība
87	Plastmasas apstrādes operācijas	320	pamatizglītība
88	Preču pārvaldījumu organizēšana	320	vidējā
89	Projektu vadība	320	vidējā
90	Siltumiekārtu (siltumtīklu) apkalpošana	320	pamatizglītība
91	Sociālā aprūpe	320	pamatizglītība
92	Tērpu konstruēšana un modelēšana	160	profesionālā izglītība nozarē
93	Tūrisma pakalpojumi	320	vidējā
94	Apsardzes darbs	160	pamatizglītība
95	Automatizēto siltumtīklu apkalpošana	160	profesionālā izglītība nozarē
96	Elektrokāra vadītājs	160	pamatizglītība
97	Apģērbu piegriešanas un modelēšanas pamati	160	pamatizglītība, priekšzināšanas apģērbu izgatavošanā

Pielikums Nr.3

Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2011.gadā

Nr. p.k	Sociālās un profesionālās pamatprasmes	stundu skaits
	Latviešu valoda (saziņa dzimtajā valodā)	
1	Valsts valoda atbilstoši zemākajam valsts valodas prasmes līmenim	120
2	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	120
3	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	120
4	Latviešu valoda cittautiešiem darbam apkalpojošā sfērā	120
	Svešvalodas (saziņa svešvalodās)	
5	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	150
6	Angļu valoda (ar priekšzināšanām)	100
7	Angļu valoda pakalpojuma sfēras darbiniekiem (bez priekšzināšanām)	150
8	Angļu valoda pakalpojuma sfēras darbiniekiem (ar priekšzināšanām)	100
9	Angļu valoda apsardzes pakalpojumu speciālistiem (bez priekšzināšanām)	150
10	Angļu valoda apsardzes pakalpojumu speciālistiem (ar priekšzināšanām)	100
11	Lietišķā angļu valoda sekretariāta un biroja darbā (bez priekšzināšanām)	150
12	Lietišķā angļu valoda sekretariāta un biroja darbā (ar priekšzināšanām)	100
13	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām)	150
14	Vācu valodas pamati pakalpojumu sfēras darbiniekiem (bez priekšzināšanām)	150
15	Vācu valodas pamati pakalpojumu sfēras darbiniekiem (ar priekšzināšanām)	100
16	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	150
17	Vācu valoda (ar priekšzināšanām)	100
18	Krievu valoda (bez priekšzināšanām)	150
19	Krievu valoda (ar priekšzināšanām)	100
20	Franču valoda (bez priekšzināšanām)	150
21	Zviedru valoda (bez priekšzināšanām)	150
22	Norvēģu valoda (bez priekšzināšanām)	150
23	Dāņu valoda (bez priekšzināšanām)	150
24	Somu valoda (bez priekšzināšanām)	150
	Datorzinības (digitālās prasmes)	
25	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	120
26	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	120
27	AutoCAD	150
28	Revit Architecture	80

29	Revit Structure	80
30	AutoCAD Architecture	80
31	DWGEditor	60
32	Solid Works	120
33	SolidEdge	120
34	MS Project	120
35	Corel Draw Graphics	120
36	Adobe Acrobat	60
37	Adobe Photoshop un Adobe Illustrator	120
38	Datora un interneta prasmes ar ECDL sertifikāciju (bez priekšzināšanām)	150
39	Datora un interneta prasmes ar ECDL sertifikāciju (lietpratējiem)	60
40	Mastercam	120
41	Web risinājumu izstrāde	120
42	Personālo datoru operētājsistēmu un lietojumprogrammu instalēšana, konfigurēšana un uzturēšana	120
43	Darbs ar biroja programmatūras pakotni OpenOffice	120
44	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Zalktis)	80
45	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Jumis)	120
46	Datorprasmes grāmatvedībā (programma IC Grāmatvedība)	150
47	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Horizon vai Balance)	150
	Sociālās un pilsoniskās prasmes	
49	Nevalstisko organizāciju izveide un vadīšana	100
50	Projektu vadība (bez priekšzināšanām)	120
51	Projektu vadība (ar priekšzināšanām)	120
52	Projektu pieteikumu sagatavošana un vadība	150
53	Komunikācijas prasmes	60
54	Asistents personām ar invaliditāti	60
55	Prezentācijas prasmes	60
	Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība	
	<i>Uzņēmējdarbības uzsākšana</i>	
56	Saimnieciskās darbības uzsākšana un biznesa attīstība / Individuāla komersanta komercdarbība	150
57	Mikrouzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība	150
58	Komercdarbība laukos, ES struktūrfondu piedāvājums	150
59	Komercdarbības pamati	150
	<i>Uzņēmējdarbības vadība</i>	
60	Vadības un kvalitātes vadības pamati	150
61	Saimniecības vadīšana	120
62	Franšīzes vadīšana	120
63	Loģistikas jautājumi transporta darbiniekiem	120
	<i>Uzņēmējdarbības organizācija</i>	
64	Balance un nodokļi	150
65	Gada pārskats un nodokļi	150
66	Mārketinga komunikācija	150
67	Lietvedība	60
68	Praktiskais mārketings un mārketinga komunikācija	150
69	Pārdošanas darba organizācija	120
	<i>Specifiski uzņēmējdarbības jautājumi</i>	
	Transportlīdzekļu (t.sk. Traktortehnikas) vadīšana	
70	"C1" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	64**
71	"C" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	85**
72	"C" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju vai "D1"	58**
73	"D1" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	60**
74	"D" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	59**
75	"D" {95} kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	42**
76	"CE" {95} kategorijas autovadītājs	41**
77	"C1E" {95} kategorijas autovadītājs	41**
78	"DE" {95} kategorijas autovadītājs	41**

LMzino_280211; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2011.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

79	"D1E" {95} kategorijas autovadītājs	27**
80	"A" kategorijas traktortehnikas "Traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika un universālās pašgājēja mašīnas ar pilnu masu līdz 7500 kg" vadītājs	112**
81	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājēja mašīnas" vadītājs	158**
82	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājēja mašīnas" vadītājs*	95**
83	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs	189**
84	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs*	145**
85	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs	219**
86	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs*	157**
87	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs	220**
88	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs*	182**
89	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs	131**
90	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs*	87**
91	Autopacēlāja vadītājs	Jauns
92	Elektroiekrāvēja vadītājs	Jauns

*nepieciešama iepriekš iegūta vismaz vienas kategorijas transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecība

** Stundu skaitā nav iekļauts pirmās palīdzības kurss - 15 stundas

{95}- papildinformācijas kods, kas norāda profesionāla vadītāja kvalifikāciju

Labklājības ministre

I. Jurševska

28.02.2010. 13:51

13221

L.Pauga

67021503, Linda.Pauga@lm.gov.lv